



Година XXVIII  
БРОЈ 785  
14. јануар 1967.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Dan  
BARRY

## ФЛАШ ГОРДОН



### КРОЗ ВЕКОВЕ

#### ЧАША ЗА ДВЕ РУКЕ

У ранијим вековима људи су пили много више него данас. За такву и толику „жеђ“ не би ни одговарале мале чаше



какве ми данас имамо и зато се пило из великих пехара који су имали две дршке јер се пуни вином нису ни могли подићи једном руком.

#### БРЗИНА СВЕТЛОСТИ

Први научник који је израчунао брзину светлости био је дански астроном Олаус Ремер (1644-1710). Проучавајући помрачења Јупитерових сателита Ремер је 1676. године утврдио да се светлост креће брзи-



ном од око 300.000 километара у секунди. У то тврђење тада нико није веровао — чак ни најистакнутији научници — и тек је средином 19. века опитима утврђено да је Ремер готово тачно израчунао брзину светлости.

#### СВУДА СВЕТИОНИЦИ

Да би пловидба морама била што сигурнија, стари Римљани су свуда где је то било могућно градили светионике. Је-



дан такав светионик, изграђен по Калигулином наређењу у Булоњи на Ламаншу 40. године наше ере, служио је све до времена Карла Великог, то јест све до краја 9. века.

#### У ОВОМ БРОЈУ:

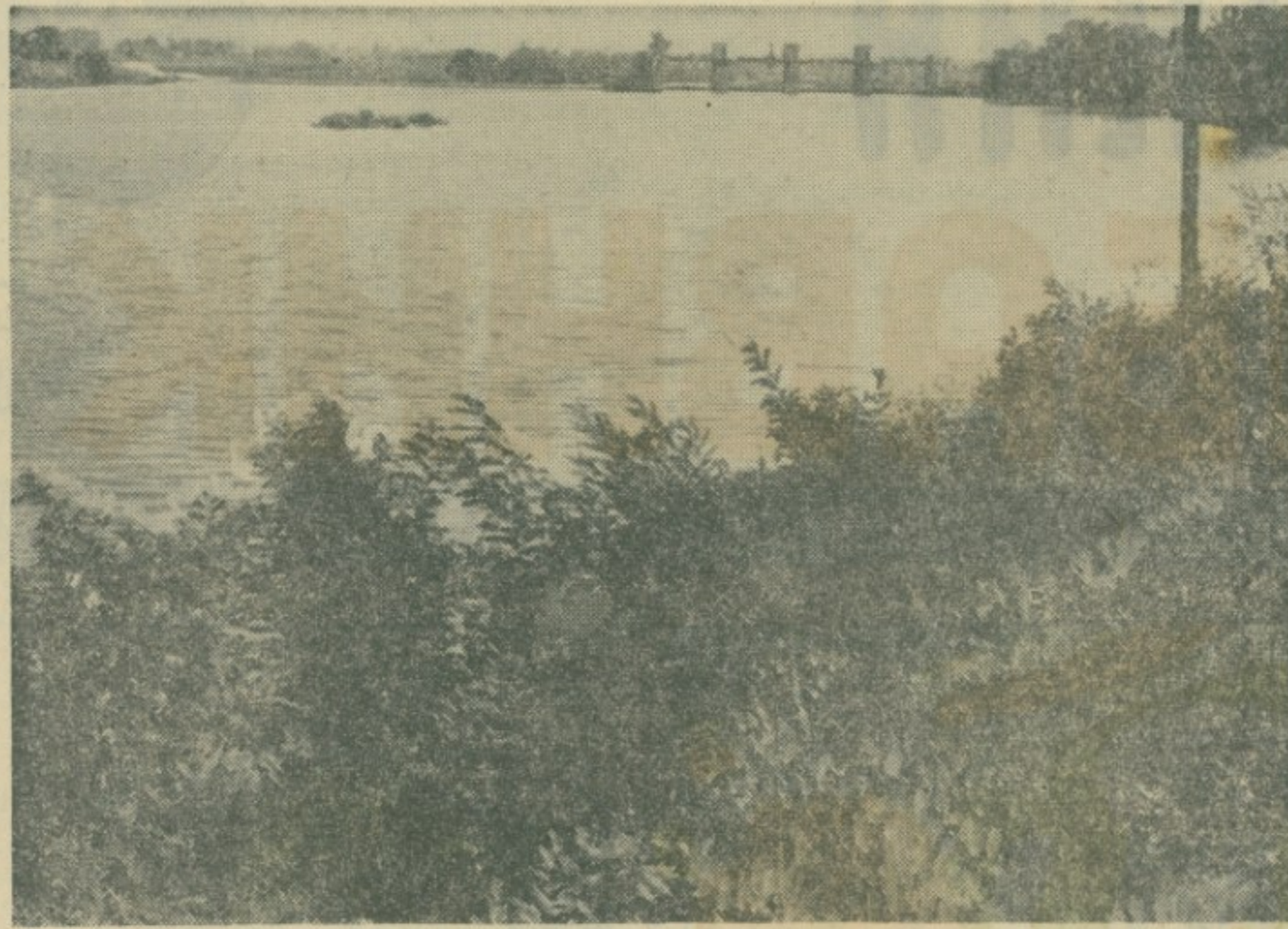
- ИВО ЛОЛА РИВАР
- ДИЗНИЈЕВ СВЕТ
- КАЛЕИДОСКОП ЧИЊЕНИЦА,
- ДОГАЂАЈА, ПОЈАВА
- ЧОВЕК СА СТОТИНУ ЛИЦА
- ЛОВ НА АГЕНТЕ АБВЕРА
- ОСВЕТА ДИВЉЕ МАЧКЕ
- ШАХ
- АНЕГДОТЕ
- СПОРТ
- ПИСМА ЧИТАЛАЦА
- ЦРТИЦЕ ИЗ ВИОЛОГИЈЕ

Кроз нашу  
земљу

# РЕКА СА ТРИ ЈЕЗЕРА

На Западној Морави узводно од Чачка на релативно кратком растојању, подигнуте су три бетонске бране и створена три вештачка језера: Овчарско-Кабларско, Међувршје и Парменац. Језера су образована у клисури јер ту река располаже знатним хидроенергетским потенцијалом. Покушаји искоришћавања снаге Западне Мораве на овом сектору чинени су и пре рата, али је тек после рата река узводно и потчињена вољи човека.

Од ова три језера најузвишеније је Овчарско-Кабларско. Настало је подизањем бране, дугачке 45 м, узводно од железничког моста на прузи узаног колосека Чачак — Титово Ужице, код Благовештењског тунела. Од бране језеро се пружа некадашњим коритом и долином Западне Мораве до Пожешког поља. Дужина му је око 9 км, а ширина од 40 до 80 м. Из Овчарско-Кабларског језера технички корисна вода се тунелом одводи до постројења хидроцентрале која се налазе испод земље. После проласка кроз турбине вода се враћа у Западну Мораву да би се улила у језеро Међувршје. Запремина Овчарско-Кабларског језера је мала. Језерски басен је засут огромном количином разног материјала који река доноси из слива горњег тока где је процес ерозије захватио велике површи



не те и најмање кише односе обиле материјала, који се таложи на дну Овчарско-Кабларског језера.

Језеро Међувршје је по запремини и површини највеће на Западној Морави. Пружа се иза бетонске бране подигнуте на излазу Овчарско-Кабларске клисуре у Чачанску

котлину. Дужина језера при максималном нивоу воде износи око 11 км док му је ширина због клисурастог склопа терена мала. У овом делу Овчарско-Кабларске клисуре налазе се укљештени меандри Западне Мораве које је језеро наследило те и само „меандрира“ окружено

врховима планина Овчара и Каблара. У језеру је акумулирано више од 18 милиона кубних метара воде чија највећа дубина премаша 20 метара. Вода се користи за производњу електричне енергије у хидроцентрали „Међувршје“. При стварању овог језера потопљено је око 150 хектара земљишта и исељено десет кућа села Међувршје. Језеро је богато рибом те га радо посећују риболовци из Чачка.

Најмање језеро на Западној Морави је Парменацко. Налази се код села Парменац по коме је и добило име. Дугачко је око 800 м, а широко 40 до 150 м. Вода овог језера користи се за наводњавање обрадивих површина у Чачанском пољу. Вода из језера се одводи бетонским каналом и разводи до бројних парцела.

Језера су изменила изглед Западне Мораве. Наместо брзе реке данас мирују дубоке језерске воде.

## Јапански хепенинг

Један јапански сликар који сада излаже у Лондону препоручује љубитељима сликарства који и сами желе да сликају да изаберу код њега чи сто платно које у даљим његовим потписима. Уз то он ће им дати и неколико стручних савета и то све уз приступачну цену. Остало треба да учине сами.



## АНЕГДОТЕ

### Балзакове пословице



Француски романијер Балзак био је још као дечак врло духовит. Једном је наставник у школи тумачио народне пословице, па упита малог Онопеза:

— Знаш ли ти коју пословицу?  
— Знам — одговори Балзак на продужи: „Будала зна често више да пита, него што десет паметних може да одговори“.

— Знаш ли још коју? — упита учитељ бесан, јер је осетио да се то односи на њега.

— Које папуча пристаје, он је облачи — одговори Балзак.

То је учитеља још више разљутило, па оде до директора. Касније улазећи у разред са директором упита Балзака да ли зна још коју пословицу.

— Несрећа ретко долази сама — одговори Балзак.

Чувши то директор повали Балзака на клупу те га удари неколико пута, а затим га упита:

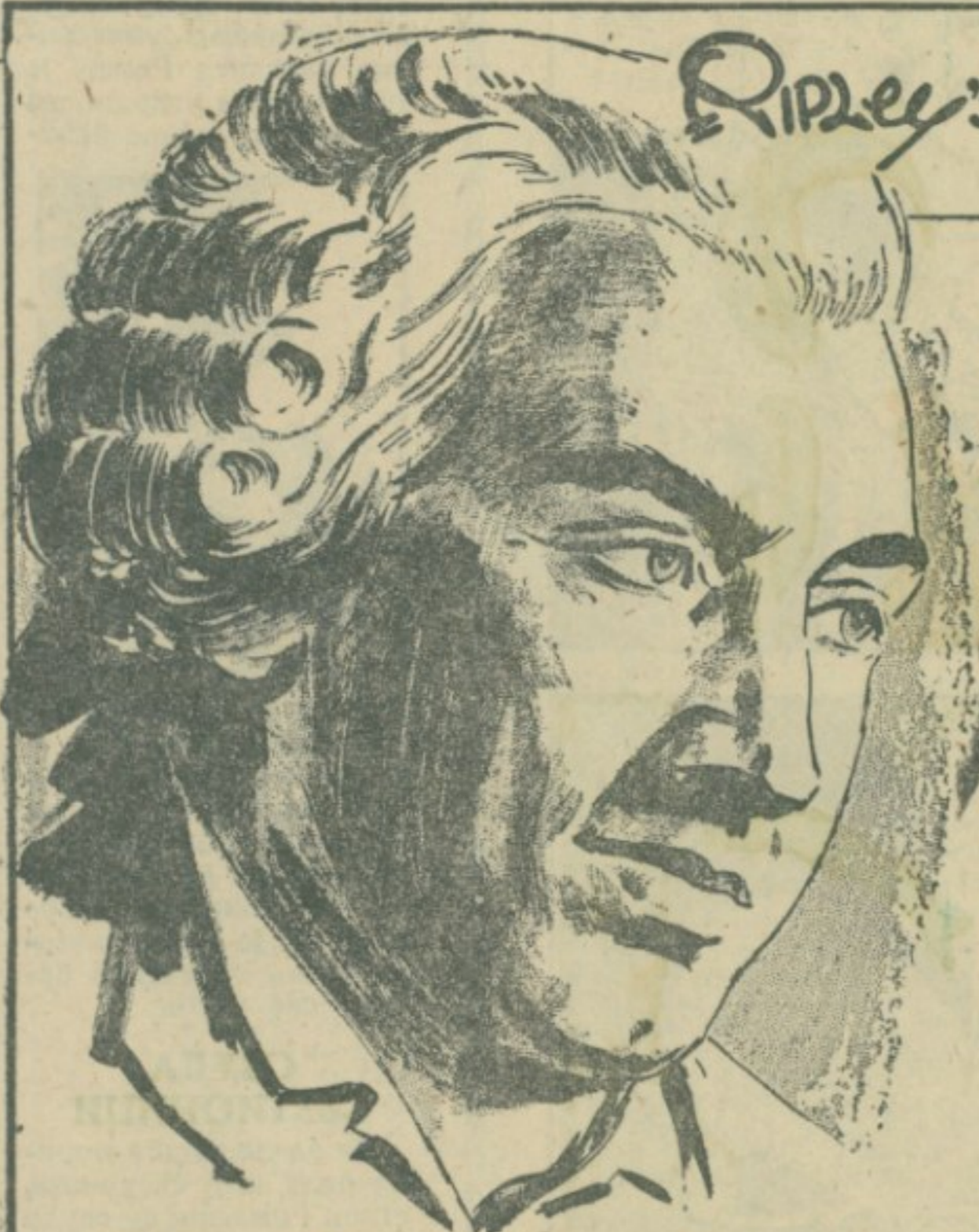
— Сада, реци ако знаш још коју пословицу.  
— Знам! — одговори мали Балзак кроз сузе — „Правда узмиче пред силом“.

### Свеједно



Индијски песник Рабиндранат Тагора био је, како причају његови биографи, неверовљив према техничким изумима. Једном приликом посетио је у Лондону неког свог доброг пријатеља. Пријатељ му предложи да посети једно место у унутрашњости, па га упита да ли жели да путује авионом или аутомобилом.

— Свеједно — одговори равнодушно Тагора. — Иста је ствар разбије ли човек главу у хоризонталном или вертикалном правцу.



## Ripley's Вероватли ишли не!

### ЗАБАВА ЗА НЕПРИЈАТЕЉА

ШАРЛ ФАВАР /1710-1792/ БИО ЈЕ ПРВИ ИМПРЕСАРИО КОЈИ ЈЕ ОРГАНИЗОВАО ПОЗОРИШНЕ ПРЕДСТАВЕ ЗА ТРУПЕ НА ФРОНТУ. ОН ЈЕ ЗАБАВЉАО ФРАНЦУСКЕ ВОЈНИКЕ ЗА ВРЕМЕ БОРБИ У ФЛАМАНДИЈИ 1746. ГОДИНЕ. А ЈЕДНОМ ЈЕ ЗА ВРЕМЕ ЗАТИШЈА ДАО ПРЕДСТАВУ И ЗА НЕПРИЈАТЕЉСКЕ, ЕНГЛЕСКЕ ТРУПЕ

© King Features Syndicate, Inc., 1966. World rights reserved.



### ПОЖАР ПОД ВОДОМ

ЈЕДНО СТОВАРИШТЕ ГРАЂЕ У ХОРШЕМУ /АУСТРАЛИЈА/ ПОТПУНО ЈЕ 1909. ГОДИНЕ УНИШТИО ПОЖАР — МАДА ЈЕ БИЛО ПОПЛАВЉЕНО И МАДА ЈЕ КИША ЛИЛА КАО ИЗ КАБЛА НЕГАШЕНИ КРЕЧ ЛАГЕРОВАН НА СТОВАРИШТУ УЧИНИО ЈЕ ДА ДРВО ГОРИ, И У ВОДИ



### ЈЕДНА МАЧКА

КРЕНУЛА ЈЕ ЗА ГРУПОМ АЛПИНИСТА ИЗ ХОТЕЛА „БЕЛВЕ-ДЕРС“ КОЈИ СЕ НАЛАЗИ НА НАДМОРСКОЈ ВИСИНИ ОД 3295 МЕТРА И ИСПЕЛА СЕ НА ВРХ МАТЕРХОРИ ВИСОК 4505 МЕТРА /1950/



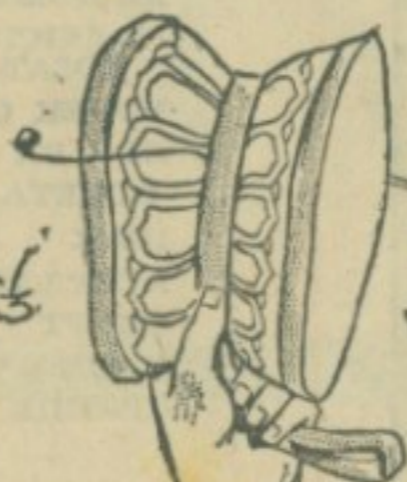
### ПЕРСИЈСКИ ПЕСНИК АБУЛ ФЕНЗИ ХИНАИ

БИО ЈЕ 15 ГОДИНА УЧИТЕЉ 3 СИНА ИНДИЈСКОГ ЦАРА АКБАРА И ЗАТО ЈЕ ОБАВЕ ГОДИНЕ ДОБИЈАО ОНОЛИКО ЗЛАТА КОЛИКО СУ УКУПНО ВЛАДИТЕЉИ ШКОЛЕ У ЧИЈИМ БИ УЧЕНИЦИ

### У ВРТУ



ЗАМКА КОБУРГ /НЕМАЧКА/ РАСЛИ СУ НЕКАД ЈЕДАН УЗ ДРУГОГ ГРМОВИ НАРАЊАСТИХ, ЦРНИХ, ЗЕЛЕНИХ И ОБИЧНИХ ЦРВЕНИХ РУЖА

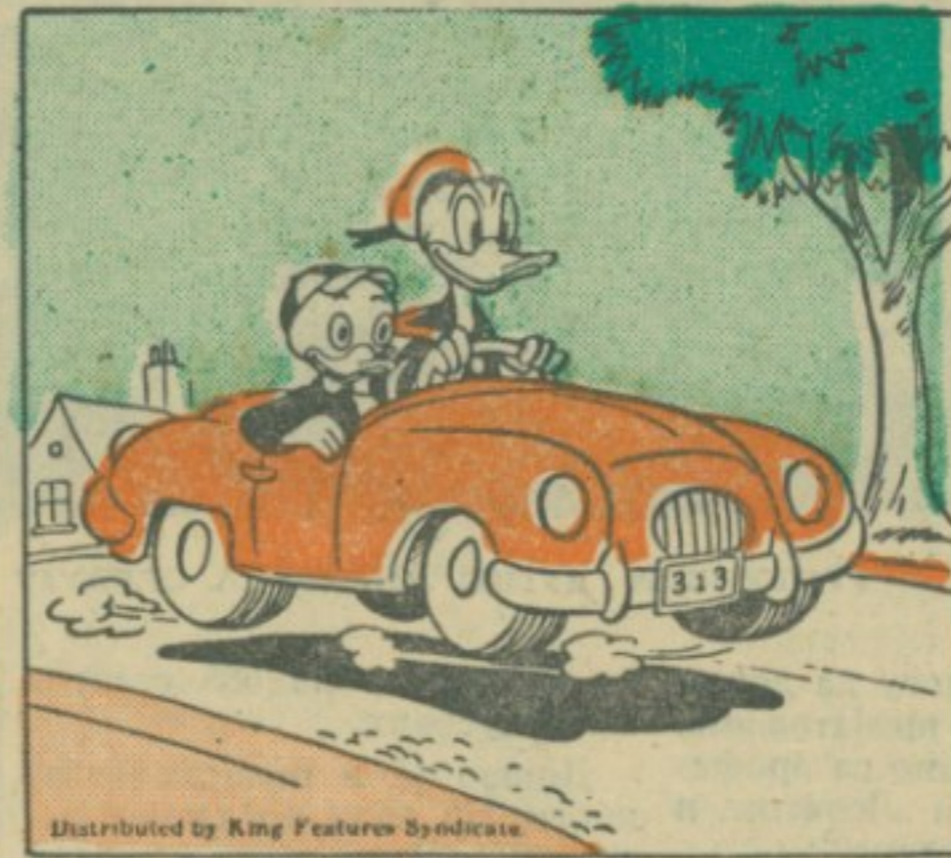


### Добриш

КОЈИ ЈЕ НЕКАД УПОТРЕЂИВАО ЛАМА ОД РАМПУРА /ИНДИЈА/ БИО ЈЕ НАСМЕРЕН ОД 2 СПОДЕНЕ, ЈУДСКЕ ЛОБАЊЕ

WALT DISNEY

# ПАЈА ПАТАК



## Сензација бостонског маратона

Већ 70 година маратонска трка у америчком граду Бостону привлачи велики број спортиста из разних земаља. Лепо сунчано време, јак састав учесника, а осим тога и правило према коме свако може да учествује на њему, начинили су од бостонског маратона популарно такмичење. Донедавно је то била смотра мушкости и издржљивости такзваног јачег пола. Тако је било све до маја 1966. године када се на циљу појавила једна млада жена у спортској опреми. Млада спортисткиња је додуше стигла на циљ иза 125 тркача, али је ипак успела да буде испред осталих 290 мушкараца постигавши резултат 3:21,02,0.

Име ове спортисткиње је Роберта Бингеј. Она има само 23 године. Пре него што се удала за познатог дугопругаша Виљама Бингеја, Роберта је живела у предграђу Бостона Винчестеру где је њен отац предавао тенис. Сада Роберта и Виљам станују у крајољубијском граду Сан Дијегу.

Не треба наравно мислити да је мисис Бингеј претрчала ову стазу као да је прешла преко улице. Она се за ово такмичење припремала



целу годину, од тренутка кад је себи поставила за циљ да обори поставку свога мужа да жена није у стању да издржи ни једног трчање.

Роберта је почела напорно да тренира. Сваког дана, на

и недељом, она је по два часа трчала по брежуљцима или на игралишту за голф а с времена на време, кад би јој се учинило да се олењила, тренирала је и по 4 — 5 часова, за казну, како је она говорила. За све то време уопште није наступала на такмичењима.

После напорног четвородневног путовања аутобусом из Калифорније, Роберта је

кренула напред неприметно прикључила групи тркача. Почетак трке био је најтежи. Роберта дотле никада није трчала у панталонама а и стопала су је болела од тврдог асфалта. Али ипак, и поред свега она је показала заиста мушку упорност и завршила трку.

Тако је Роберта Бингеј постала прва жена која је претрчала тешку маратонску стазу. Ова чињеница натераће спортске стручњаке да добро ревидирају ставове у погледу могућности женског организма.

## ДЕМПСЕЈЕВЕ РУКАВИЦЕ

Када је Џек Демпсеј победио Џесија Валарда постао је апсолутни првак света. Рукавице које је навукао кад је боксовао са Валардом, Демпсеј је чувао, у свом стану и није их никад више навлачио. Међутим, када је завладала велика економска криза 1929. године пољубила су се многа предузећа у Америци, а кризу је жестоко осетио и Демпсеј.



псеј, па је био присиљен да прода своје рукавице. Кажу да их је купио неки страсни скупљач боксерских реквизита, иначе веома богат човек. Платио их је 100.000 долара.

Уређује: Паја Патак



## Ква Ква

### Очигледно

Шиља решио да се одмори и да не одговара чак ни на телефонске позиве. Међутим, телефон непрекидно звони. Шиља изнервиран у једном тренутку подиже слушалицу и рече:

— Немојте више досађивати. Нема никог код куће.

### Што пре то боље

Шиља се обраћа Паји Патки:

— Може ли да ми вратиш књигу коју сам ти позајмио прошлог месеца?

— Могу, али за кад ти треба, знам позајмио сам је Пати.

— Што пре то боље, тражи ми је библиотекарка из мог предузећа.



### Стручњок

У опери Пата каже Белки:

— Ово је чувени певач, има већ шест година како је осигурао свој глас на милион динара.

— И још му осигурање нису исплатили? — зачуди се Белка.



### Спаснуо му бес

Паја излази из куће и види како му неки обесни младић мажу бојом по вратима

од кола. Сав љутит он им се приближи и бесно упита:

— Ко је од вас офарбао мој аутомобил?

Из групе се издвоји један „рмналија“ и рече:

— Ја, а зашто?

— Ништа, ништа — поче да замуцкује Паја — хтео бих да знам кад ћете прећи бојом и други пут...



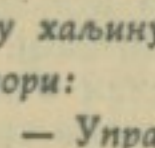
### Управо тако

Шиља добио од уредника чланак да илустрије. Пошто га је прочитао обраћа се Белки:

— У чланку се говори о моди из 1947. године. Можеш ли ми ти рећи како су се тада жене облачиле.

Белка спусти поглед на своју хаљину па му бесно одговори:

— Управо као ја сад.



### Није крив

Влаја добио двојку из рачуна. Да би му помогао, Паја вежба са њиме.

— Пази Влаја — каже он — имам седам поморанџи и дам Гаји три. Колико ти је поморанџи остало?

— Не знам, ујка Паја, и зато нисам ја крив. У школи смо учили да рачунамо само са јабукама.





ПОГЛАВИЦА ПАО ЗАПОЧИЊЕ ЦЕРЕМОНИЈУ

# БОСОНОГИ ПРЕКО УСИЈАНОГ КАМЕЊА

ЈЕДАН ОД НАЈЧУДНИЈИХ ОБИЧАЈА НА КОЈИ СЕ ЈОШ И ДАНАС НАИЛАЗИ У ЈУЖНОМ МОРУ, ИНДИЈИ И АФРИЦИ ЈЕСТЕ ТАКОЗВАНО ТРЧАЊЕ ПРЕКО ВАТРЕ. УРОЂЕНИЦИ ПРЕЛАЗЕ БОСОНОГИ БЕЗ И НАЈМАЊЕ ПОВРЕДЕ ПРЕКО ЈАМЕ НАПУЊЕНЕ УСИЈАНИМ КАМЕЊЕМ ИЛИ ДРВЕНИМ УГЉЕМ. ПОЗНАТИ НАУЧНИЦИ СМАТРАЈУ ДА ДАНАС, НА ОСНОВУ ОПСЕЖНИХ ИСПИТИВАЊА, МОГУ ДА ОБЈАСНЕ ОВАЈ НЕОБИЧАН ФЕНОМЕН. У НАШЕМ ЧЛАНКУ ОПИСУЈЕМО РЕДАК И БЕЗ СУМЊЕ, ЈЕДИНСТВЕН СЛУЧАЈ КАДА ЈЕ ВЕЛИ ЧОВЕК, ДА БИ ДОКАЗАО БЕЗОПАСНОСТ ТАКВОГ "ТРЧАЊА", И САМ ПРЕШАО ПРЕКО УЖАРЕНОГ КАМЕЊА. ОПИС КОЈИ ЈЕ ОН ДАО СВАКАКО ЋЕ БИТИ КОРИСТАН И ЗА ДАЉА ИСТРАЖИВАЊА.

Арчибалд Рејд овако је започео свој сензационални извештај: „Већ дуго боравим овде на Фици острвљу. Кад сам у лето прошле године чуо да Истраживачки институт лондонског универзитета врши опсежна испитивања да би објаснио „уметност трчања преко ватре“ нисам имао мира све док се и сам нисам почео бавити решавањем тог необичног проблема. До тада сам више пута присуствовао таквим приредбама и на основу својих запажања створио извесну слику о целој ствари. Утврдио сам да се овде не ради о превари или трику већ да се све може објаснити на природан начин. Нисам веровао у хипнозу или сличне натприродне снаге које би омогућавале човеку да трчи преко ватре. Напротив, стално сам размишљао о двама чињеницама: димензијама јама које су биле увек исте, као и начину на који се корачало. Подстакнут нарочито експериментом који су пре кратког времена предузели енглески научници у близини Јоханесбурга са Индијцем Алмедом Хусанном, начинио сам тачан план истраживања. Био ми је потребан један научник који ће ме подржавати и чије ће име бити толико познато да ће искључити сваку сумњу у озбиљност експеримента.

Таква ми се прилика пружила када је недавно познати амерички научник Томас Ловет вршећи етнографска испитивања посетио наш архипелаг. Направили смо план и ја сам замолио све поглавице да ме неизоставно обавесте када ће се одржати „умути“ свечаност, како се овде назива таква приредба.

Није много прошло а стигао је гласоноша с вешћу да је „света ватра“ запаљена на острву Мбенга у близини се-

се јара што више повећавала. Ископана рупа била је готово округла, имала је пречник отприлике пет метара. На једну за ту сврху нарочито припремљену мотку причврстили смо своје специјалне термометре. Измерили смо на ивици јама 1.067 степени Фаренхајтових — око 562 степена Целзијусова. У унутрашњости јама жи-

мерен темпо за тако кратко растојање.

Када је стигао на ивицу јама, Пао је дао знак људима. Ови су један за другим हुतेћи потрчали преко ужарене површине. Неки од њих прешли су је и по три пута — као да је само по себи разумљиво да ништа не може да им се догоди. Када је послед-

шљиво. Острвљани су моју одлуку примили с одобравањем. Није ми било лако придуши и поштено говорећи што сам се више приближавао јама напуштало ме је првобитно поуздање. Када сам стигао до јама, поглавица ме је лако гурнуо и ја сам сишао. Срце ми је бесомучно ударало и одједном сам имао горак укус у устима. Али, сти снуо сам зубе... Говорио сам себи: „Само прави брзе и кратке кораке. Нипошто не смеш да се зауставиш...“ Осетио сам како су моје босе ноге додирнуле први ужарен камен. У том часу осећао сам се као да небројени удари струје пролазе кроз моје табане. Заповедно сам себи: „Брзо даје до следећег!“ Кратким корацима трчао сам додуше неспретно али брзо. При том су ми чула била необично будна. Чуо сам, као из велике даљине, викање гледалаца и осетио како ми се раздражујућа јара из тела пење у главу. За тих неколико тренутака са радошћу сам помислио како је паметно било од мене што сам оставио на глави тропски шлем.

Стигли смо већ на други крај јама. Пао, који је ишао за мном раширених руку да би ме прихватио ако се случајно спотакнем, поново ме је лако ударио и ја сам изашао напоље. Са извесним ве-

Ходање преко ватре није уметност, није ни трик а нема никакве везе ни са хипнозом. Исто тако неповредљивост се не оснива ни на каквим хемијским средствима која се тобоже, узимају или се њима истраљују ноге да би постале отпорне на топлоту.

У стварности све је много једноставније. Тајна се састоји у једном давном познатом поступку. Свака домаћица зна да загрејаност пегле може да утврди мокрым прстом а да се при том не опече. Услед испаравања које настаје ствара се нека врста изолационог слоја између коже и вреле пегле. Исти овај поступак нарочито пада у очи у ливнишма када радник на ужас посетилца, овлаженим прстом пролази кроз течно гвожђе. Ту се ради само о томе да се одмери време и покрети изведу потребном брзином. Пресудна је једино брзина додира. Време додира с усинјаним камењем, како су показала испитивања поменутог лондонског Института, не сме да траје дуже од пола секунде. Ако се ово време прекорачи, заштитни слој се изгуби и долази до опекотина. Стога се преко усинјаног камења мора да трчи што је могуће брже. Довољно је направити највише пет до шест корака један за другим пошто се заштитни слој не ствара потребном брзином. Управо због тога јама напуњена усинјаним камењем никада нема у пречнику више од пет метара. Само код дрвеног угља, чији су степени врелине нешто друкчији, јама могу да буду мало веће. Преко јама се такође увек трчи у правој линији. Као што ми је и Пао рекао, забрањено је прелазити јаму на други начин или се кретати у шик-цак линији. Последња би биле јаке опекотине али не због непоштовања заповести богова, како поглавица мисли, него услед тога што не постоји заштитна изолација.

То јасно показују не само мој експеримент већ и филмски снимци начињени на Мбенги као и штоповано време. Уосталом никад ниједном тркачу није било потребно више од две секунде.

После мене су три припадника поменутог британског истраживачког института то исто предузела пре неколико недеља. Ниједан није задобио опекотине. То доказује да се уметност трчања преко ватре оснива искључиво на особеностима које сам описао.



УРОЂЕНИЦИ ДУГИМ МОТКАМА СРЕЂУЈУ КАМЕЊЕ

ла Дакуи и да могу да дођем тамо са својим пријатељима. Упутио сам се тамо са професором Томасом Ловетом и још неколико белаца.

Када смо стигли, Фици су већ два дана „ложили“ јаму. Десетак урођеника било је задужено да непрестано бацају унутра нове пањеве да би

ва се попела на 685 степени Целзијусових.

Дошао је и почетак свечаности. На знак поглавице острвљани су склонили у страну несагореле пањеве и дугим моткама на које су били привезани снопови зеленог лишћа очистили камење од пепела и тњиљућих остатака дрвета. Бело усинјано камење лежало је пред нама у треперавој јари. Још једанпут смо ставили унутра термометре и измерили 725 степени Целзијусових.

Поглавица Пао појавио се на супротној страни од оне на којој смо ми стајали. У десној руци држао је свежањ палмовог лишћа, којим је ударао по камењу певајући у одређеном ритму. Његово певање постајало је све гласније а — уколико сам могао да разумем — призивао је духове умрлих да заштите људе док ходају преко „ужареног кривета“. Његови покрети постајали су све дивљи, а речи призивања брже. Онда је одбацио свежањ и почео да игра у бесомучном заносу. Одједном је уз продоран крик престао да се окреће и у тишини која је настала са штапом у руци коракнуо према јама.

Штапом је опрезно почео да испитује камење као да жели да се осведочи лежи ли довољно чврсто. Тада је одбацио штап, ступио на ужарено камење и брзим корацима почео да трчи преко њега. И ми и урођеници следили смо сваки његов покрет као опчињени. Иако сам већ више пута доживео ту церемонију и био у извесном смислу припремљен и овог пута ме је као и увек обузимао неописив осећај — нека мешавина страха и радозналости. Плашио сам се да се храбри човек не спотакне и не падне на ужарено камење. Али, ништа се није догодило. Он је и даље трчао истом брзином као да се жури преко познате сеоске улице. Стигао је до ивице јама, подигао руке и опет почео да игра. После извесног времена престао је и поново ступио на камење. Пошто смо према нашем плану све фотографисали и снимили за филм, утврдили смо помоћу штопернице време које му је било потребно да једном прегрчи јаму: једну и по секунду. У-



ПРВИ ПУТ У ИСТОРИЈИ ВЕЛИЧОВЕК КОРАЧА ПРЕКО УСИЈАНОГ КАМЕЊА

њи стигао на ивицу јама, поглавица је затапшао рукама и повикао: „Атира!“ (доста).

Др Веснхем, који нас је пратио, прегледао је ноге сваког тркача. Није уопште нашао опекотине. Још једанпут смо измерили температуру и утврдили да је пала за неколико степени. Пао се благо насмешио и погледао ме. Коначно је запитан: „Хоћеш ли и ти да покушаш? Видиш да се никакоме ништа није десило. Код нас се сматра да преко ужареног камења не може да иде само онај ко је болестан и слаб“.

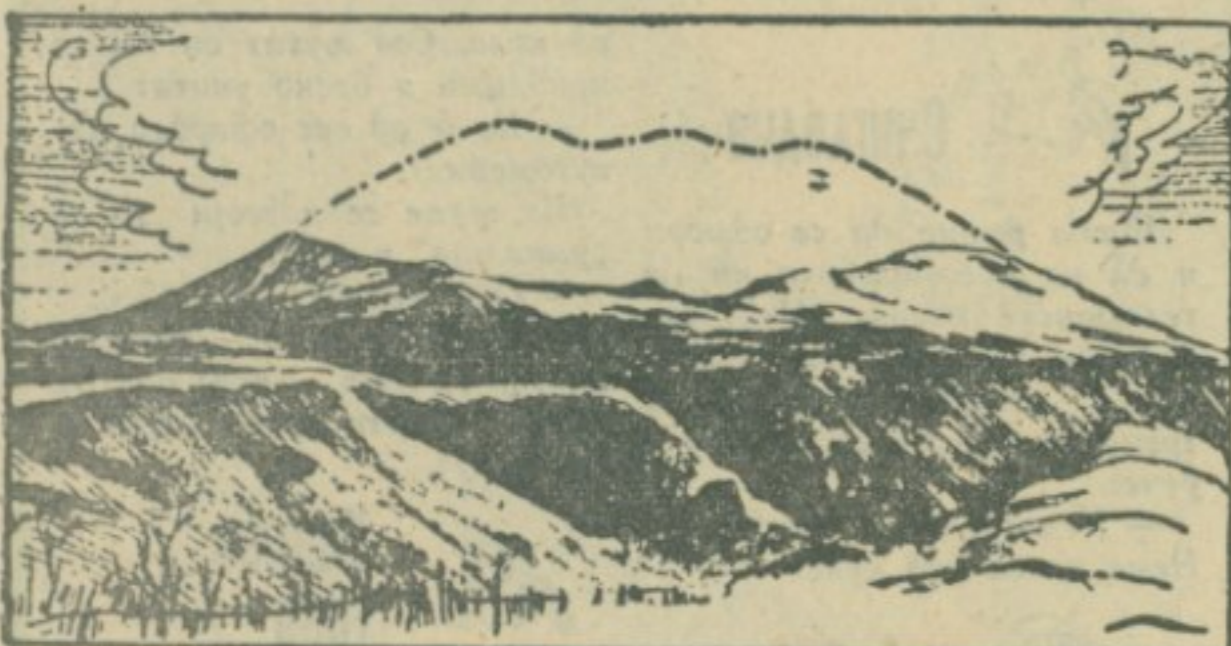
Разумљиво је да сам оклевао. Учиним ли то, размишљао сам, доказују да ходање преко ватре ништа није неприродно. Био је још и један други моменат. Ако одбијем, Фици ће то окарактерисати као кукавичлук а то нисам никако желео.

Поглавица је наставао: „До ста дуго си живео на нашим острвима, говориш наш језик и сматрамо те готово за једног од својих. Зашто би се, дакле, плашио? Скини ципеле и кошуљу и ићи ћемо заједно.“

Погледао сам америчког професора. Он је са неповерењем вртео главом а и остали белци имали су забринута лица. Један је чак хтео да ме спречи да скинем одећу. Изјавио сам да ћу ићи иако су моје речи звучале помало пла-

## ОШИШАНА »ПЛАНИНА«

Једна од највећих вулканских ерупција коју су хроничке забележиле, догодила се 1912. године на Аљасци. Ерупција је била толико снажна да је потпуно разнела врх планине Катмаја. На нашем цртежу испрекиданом линијом оз-



начен је облик планине пре него што ју је ерупција претворила у висораван. На срећу, околина планине је ненастањена тако да жртава и материјалне штете није било.

## ГРАМЗИВЕ СЕСТРЕ

Три кћери лорда Коњерса наследиле су од оца велики замак Скелтон у Шкотској. Међутим, свака од њих желела је да добије цео замак и да би ту жељу оствариле обратиле су се суду — свака са својим захтевом. Али, још пре него што је суд донео одлуку, грамзиве кћерке лорда Коњерса, запалиле су замак — свака свој део бојећи се да га не би добила која од њених „драгих“ сестара.



## Зелени затвор

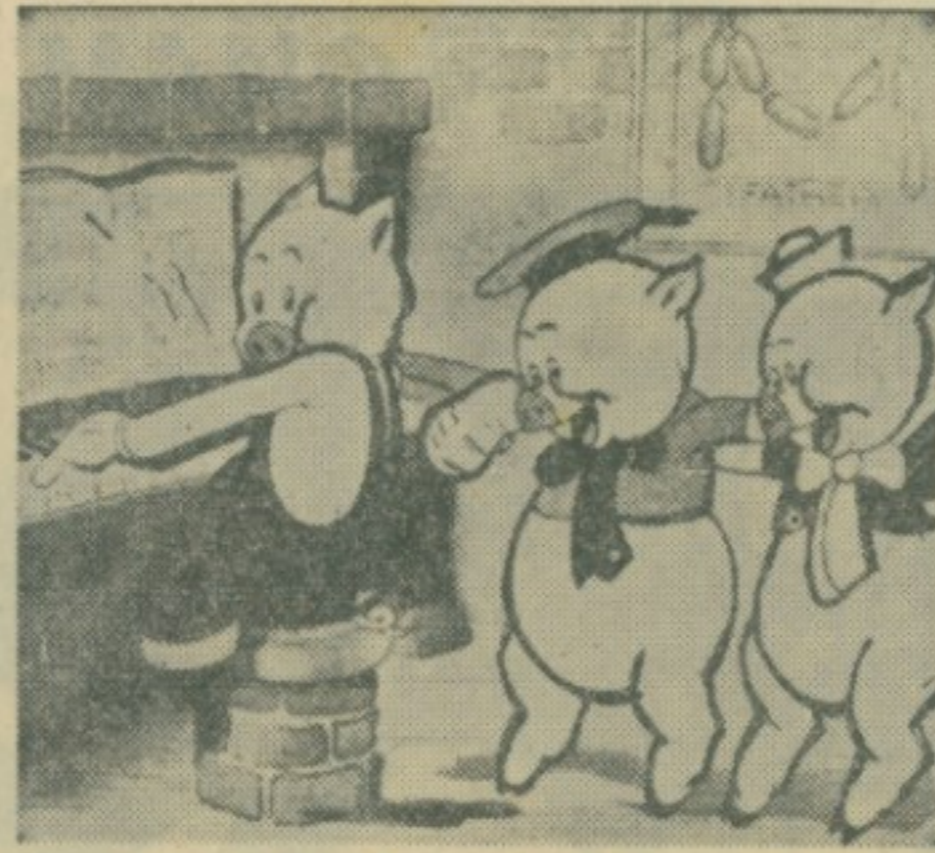


На грчком острву Занте постоји шиновски платан чије стабло има у обиму преко 16 метара. Старо стабло је шупље и та шуп-

љина је толико велика да је, у недостатку погодне зграде, тридесет година коришћена као острвски затвор.



1928: МИКИ, ФИГАРО И ПЛУТОН



1928: ТРИ ПРАСЕТА



1928: ШИЉА



1928: ПАЈА ПАТАК



1937: СНЕЖАНА И СЕДАМ ПАТУЉАКА



1939: ПИНОКИО



1948: БАМБИ



1950: ПЕПЕЉУГА



1953: ПЕТАР ПАН

Волт Дизни рођен је у Чикагу 5. децембра 1901. године а умро 15. децембра 1966. године. Детињство је провео на једној малој фарми у Мисурију где је упознао и заволео животиње. У 15. години почео је да ради: продавао је новине, бомбоне и кокице на станици. При крају првог светског рата одлази у Француску као болничар. По повратку у Америку запошљава се у некој другоразредној рекламној агенцији у којој почиње да црта своју прву личност: зеку Освалда. После зеке Дизнија закупа једна друга личност: то је мали миш кога он касније назива Мики Маус. То се догодило 1920. године а 1928. године појављује се и први цртани филм у коме је главна личност Мики Маус. Међутим, филм нема успеха све док се Дизни није досетио да му позајми свој глас. Ускоро Мики добија друштво: у низу краткометражних музичких филмова поред њега појављују се његова пријатељица Мини, сестрић Мића, а у другим филмовима: неспретни али истовремено и препредени Паја Патак, његова пријатељица Пата и три несташна сестрића, затим вечито глупи Шиља, три прасета весела и вао вук, слонче Дамбо и други.

Године 1937. Дизни ствара свој први дугометражни филм „Снежана и седам патуљака“; 1939. „Пинокија“; 1941: „Дамба“, 1942. „Бамбија“. Године 1945. он први пут уводи и људе у своје цртане филмове: 1950. године ствара филм „Пепељуга“; 1951.: „Алису у земљи чуда“; 1952.: „Робин Худа“ а затим снима животиње у филмовима: „Жива пустиња“, „Великт прерија“ и „Афрички лав“.

Године 1955. створио је филм „Маза и Луња“ а поред филмова отвара и највећи забавни парк „Дизниленд“, који је у току десет година посетило више од 60 милиона људи. Затим наставља са филмовима: 1956: „Деви Крокета“; 1957.: „Успавану лепотицу“; 1960.: „101 далматински пас“, „Мач у камину“ са главним, личностима малим Вортом и чаробњаком Мерлином.

Године 1965. Дизни је триумфовао са музичким филмом „Мери Попинс“ а у јесен 1966. појавио се „Шпијун са сомотским шапама“. За 1967. годину био је предвиђен филм са медведићем Винијем у „Шуми детињства“.



1955: МАЗА И ЛУЊА



1962: МАЧ У КАМЕНУ



1965: МЕРИ ПОПИНС



1966: ШПИЈУН СА СОМОТСКИМ ШАПАМА



1967: ШУМА ДЕТИЊСТВА

## СВРАКЕ ТРУБАЧИ

У близини једног војничког логора у околини Сиднеја на селило се јато сврака. Птице су научиле тако верно да подражавају логорског трубача, односно звук његове трубе, да су створиле праву пометњу. У савним неочекивано доба дана оне би „свирале“ на узбуну или позивале вој-



нике на обед. Да би ред био поново заведен, сигнали трубом морали су бити замењени шкотским гајдама.

## БЕЗ ТОЧКА И ПАРЕ

Неимари и инжењери да нашњице покрећу и подижу терете од неколико стотина тона без нарочитих тешкоћа. Неимари старог века такође су покретали и подизали огромне камене блокове и то без помоћи паре, мотора са унутрашњим сагоревањем, без чекрка, па чак и без основног и истовремено највећег проналазка у историји човечанства — точка. Према мишљењу археолога стари неимари подизали су и покретали огромне камене блокове помоћу веома једноставних средстава као што су салинци, дрвени ваљкови, по-

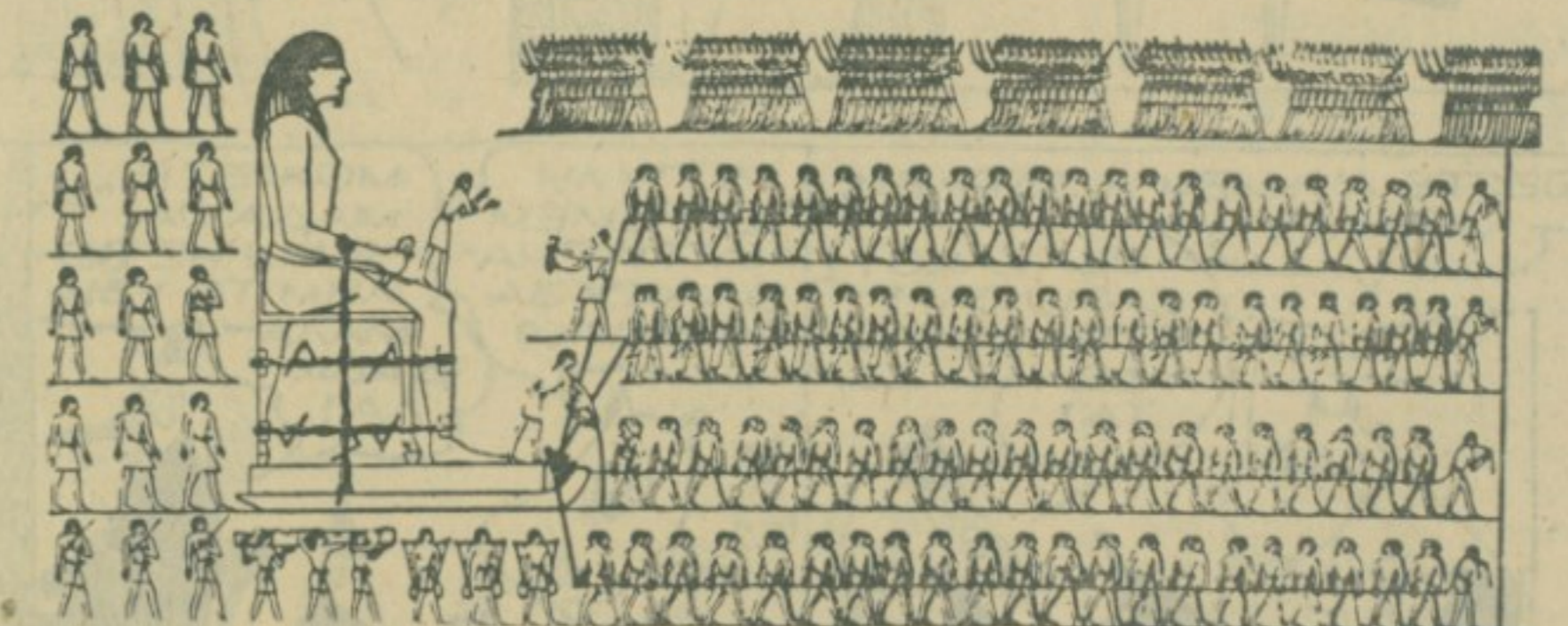
луге и искошене рампе. Тајна старовековног неимарства — ако се тако уопште може назвати — лежи у штедром расипању времена и људске снаге. Занимљиво је да су покретачку енергију за преносење и подизање цинковских блокова давали људи док је снага животиња коришћена мало или никако. Објашњење је једноставно. Мада је коњ петнаест пута јачи од човека методи запрезања коња били су такви да су смањили снагу животиње до те мере да је могла да вуче само четири пута више од човека. Али,

коњ једе најмање четири пута више од човека а по што је било више људи не го коња, човек је у старом и средњем веку био готово једина „теглећа животиња“.

Многи народи старог века који су постигли извештан културни и економски

ниво подизали су цинковске споменике. Египћани су градили пирамиде и подизали обелиске; у Микени су камени блокови тешки и по 120 тона употребљавани као „горњи рагастови“ на градским капима и на улазима у гробнице.

И Нови свет има своје цинковске споменике и грађевине које су подизали Маје, Астеци и Инке. У видне тврђаве које су градили Инке узидани су блокови тешки и по 200 тона. И све те грађевине подигли су људи голим рукама...



СЛИКА ОТКРИВЕНА У ЈЕДНОЈ ГРОБНИЦИ ИЗ ВРЕМЕНА 12. ЕГИПАТСКЕ ДИНАСТИЈЕ ПРИКАЗУЈЕ РОВОВЕ КОЈИ НА САЛИНЦИМА ВУКУ ЦЕХУТИХЕТОВУ СТАТУУ ОД АЛАБАСТЕРА ТЕШКУ 60 ТОНА. ПРЕТПОСТАВЉА СЕ ДА РОВОВИ КОЈИ СЕ НАЛАЗЕ ИСПРЕД САМЕ СТАТУЕ СИПАЈУ НЕКУ ТЕЧНОСТ ПОД САЛИНЦЕ ДА БИ УМАЊИЛИ ТРЕЊЕ.

# ВЕСТЕРНОМАНИЈА У ЕВРОПИ

Многе земље Европе обузела је права вестерноманија. Вешти продуценти су то добро искористили снимајући многобројне филмове с Дивљег запада с различитим успехом. Тако се у близини Париза налази „Долина црвенокожаца“ — једна америчка тврђава, неколико траперских колиба, рудник из кога се „копа злато“, неколико салуна у којима послужују Индијанци. Насеље је увек пуно радозналих туриста међу којима је највише омладине у фармерицама и виндјакнама.

У самом Паризу бизнисмени су такође добро искористили ову појаву, у њему постоје вестерн клубови радње у којима се продаје каубојска одело и каубојска седла. Раније се у Француској, па и у целој Европи, јахало само на енглески начин (тзв. енглезирање кад јахач поскакује у седлу у ритму с коњем) и на енглеским седлима. Сада је то застарело и траже се само каубојска седла а јаше се на начин како каубоји јашу (јахач је стално нешто уздигнут у седлу и мало повијен напред, одупире о узеници а коленима притиска бокове коња).

Да Американци већ деценијама снимају филмове с темом живот на Дивљем западу — стара је и позната ствар. Међутим, последњих година све чешће каубојске филмове снимају и друге земље. Међу њима запажен успех постигли су Чехословаци, који у ствари праве пародију на вестерн филмове и његове јунаке.

Чак ни Енглези нису могли да одоле каубоманији. У Лондону постоји „Клуб револвераши“. Чланови клуба се састају редовно једном или два пута месечно обучени у каубојска одела. Тада вежбају ко ће пре извући револвер и погодити циљ. Најбржи револвераш Лондона је извесни Рој (револвераши никад не спомињу своје презиме). У исто време он и најбоље руке ласом и зато није чудно што има велики број обожавалаца међу младима. Исто

тако, у Лондону постоје и ксцкарнице које су уређене по узору на салуне из вестерна. И они такође добро послују. Чехословаци су снимили је дан музички вестерн „Лимонада Џое“ који је имао огромног успеха како у самој земљи тако и ван ње. И Совјети снимају своју верзију вестерна у Сибиру. Филм још није завршен али се верује да му је успех у биоскопима унапред обезбеђен.

## ФИЛМ ФИЛМ ФИЛМ



УЗБУЂЛИВА СЦЕНА У ЧЕШКОЈ МУЗИЧКОЈ ПАРОДИЈИ ВЕСТЕРНА „ЛИМОНАДА ЏОЕ“: „НЕГАТИВАЦ“ ТОНИ ЈУНАКИЊУ ИЗМЕЂУ НАДГРОВНИХ СПОМЕНИКА ОД ПАПИЈЕ-МАШЕА... НАРАВНО, У БЛИЗИНИ ЈЕ НАШ ХЕРОЈ КОЈИ ЋЕ ЈЕ СПАСИТИ У ВИСОКОМ СТИЛУ.

# МУМИИ И ВАМПИР »ГРОМОВНИК«



Недавно је познати енглески лист „Тајмс“ променио власника. Иначе, „Тајмс“ је основао угђарски трговац Џон Валтер 1775. године и то под именом „Лондонски дневни универзални регистар“. Данашњи наслов „Тајмс“ је добио 1788. године. Како неки сматрају „Тајмс“ своју славу дугује Тому Барнесу (сараднику) врском полемичару. Захваљујући тону писања какав је увео Барнес, „Тајмс“ је добио надимак „громовник“. Барнес је умро 1841. године, а „Тајмс“ је постао веома утицајна политичка снага у Британији.

## НАЈСКУПЉА МАРКА

Највиша цена која је досад дата за једну марку, износи 41.000 долара. Ту суму платио је Американац Рејмонд Вејл 1963. године. Марка је иначе стајала само два цента а издата је 1851. године у Хавајској краљевини. Ове марке су употребљавали мисионари када су писали својим породицама. Сматра се да постоји само петнаест таквих марака, али само марка коју је купио Вејл није штампирана.

## ПАДОБРАНАЦ БЕЗ АВИОНА

Догодило се то у Алпима. Да би извео овај, у историји падобранства васад јединствен скок, Аустријанцу Хајнцу Цимерману није био потребан авион. Он је скочио с врха једне готово као вид равне стене високе 2.900 метара.





РИНО ПИТА А ЛУИС ОДГОВАРА. ВРХУНАЦ ТАЧКЕ ЈЕ КАДА ЛУТАК РИНО ПЕВА ПЕСМУ И НА КРАЈУ ЈОДЛУЈЕ.

### ЈЕДАН ЧОВЕК — ДВА ГЛАСА

Луис Марино говори из трбуха. Тај дар није сваком дан — на срећу! Јер можете да замислите какве би све шале, слане и неслане биле могуће кад би сваки човек могао да говори затворених уста.

Људи као Луис Марино ретки су. Био је још дечак, њак основне школе, када је забављао себе и своје вршњаке овом вештином. Тек када је имао деветнаест година први пут је учествовао на једној приредби. Успех је био запањујући. Од тада Марино вредно вежба и усавршава своју вештину. Да би његова тачка била још ефектнија он се служи лутком Рино. То је његово „друго ја“.

Лутка Рино право је мајсторско дело, изгледа као живи лилипутанац. Мали мангуп може помоћу савршеног механизма да покреће очи, уста и уши. Маринов глас из трбуха и Ринове гримасе, у таквом су савршеном складу да гледалац добије утисак да пред собом има два глумца. Луис полаже много на Ринову спољашност — обличја га по последњој моди, дотерује му фризуру. Породица Марино толико се саживела са лутком да га сматра чланом породице.

### СРЕБРНИ ТАЛАС

Догодило се то пре нешто више од месец дана. Неколико дана пре тога беснео је ветар, огромни таласи налета-



ли су на обале Врангеловог острва. Тек што се ураган стихао, ловци из колхоза „Светлост севера“ кренули су у лов. Придружили су им се и сарадници поларне станице. У Роџерсовом затону угледали су читаву јата галебова који су уз продорне крике надлетали један уски рт који је ду боко залазио у море.

Када су поларници стигли до рта, застали су изненађени и задивљени. Читавом дужином рта, на педесет метара од обале, протезао се залеђен сребрни талас — слој рибе висок око пола метра. Поларници су неочекиваним поклоном природе напунили три велика рибарска моторна чамаца и одвезли кући неколико стотина килограма рибе.

Сребрни талас на рту створио је ураган. Таласи су избацили на обалу огромно јато риба и оно се, готово истог тренутка када се нашло ван воде, заледило.



### ПРЕВОДИОЦИ И ЕКСПЕРИМЕНТ



Колики је степен тачности при превођењу с једног језика на други? Да би дала одговор на ово питање, група француских лингвиста извела је занимљив и духовит опит.

Четрнаест искусних преводилаца различитих народности распоредило се око округлог стола и то тако да је сваки од њих знао језик свог суседа с две стране. Жребом је одлучено да опит почне од Немца. Он је на листу хартије написао реченицу: „Вештина справљања пива исто је онолико стара колико и историја човечанства“. Исписану хартију дао је свом суседу с леве стране водећи рачуна да други не виде шта је на њој написано. Сусед је превео реченицу с немачког на свој матерњи шпански језик, превод написао на чистом комаду хартије и такође га додао свом суседу слева. Тако је та реченица ишла од једног преводиоца до другог и сваки од њих ју је преводио на свој матерњи језик. Најзад се вратила Немцу. Он ју је добио на мађарском језику и поново је превео на немачки. Преведена на немачки језик реченица је гласила: „Од давних времена пиво је било једно од најомиљенијих пића човечанства“. Верма слично добро позна тој децјој игри „покварени телефон“ — зар не?



### СУВИШНА РЕВНОСТ

Сматрајући да чистачи улица Амстердама нису добро обавили свој посао, чистачице које раде на Амстердамском универзитету удружиле су своје снаге и с великом муком одгурале до најближег канала један повећи блок камена. Може се замислити колико су биле непријатно изненађене кад су сазнале да је камен ремек-дело апстрактног вајара Редекера и да представља коња.

ПОВОДОМ ПЕДЕСЕТОГОДИШЊИЦЕ РОЂЕЊА

# ИВО ЛОЛА РИБАР

Иво Лола Рибар родио се 23. априла 1916. године у Загребу. Живео је у бурном времену: први светски рат, октобарска револуција, расуло аустро-угарског царства, стварање Југославије, опасност од фашизма, почетак другог светског рата, и много других крупних догађаја видео је за кратког живота. Погинуо је у праско зорје слободе у двадесет и седмој години, у трећој години другог светског рата. Да је остао жив, сада би имао 50 година.

Говорити о Лоли Рибару значи говорити о успону наше револуције, о победама наших народа у ослободилачком рату и у исто време о јачању наше Партије, о њеној снази учи рата и у току рата, и посебно о оних људима који су се одгајали поред другог Тита и наших руководилаца у Партији — рекао је Вељко Влаховић на академији поводом 10-годишњице смрти Иве Лоле Рибара.

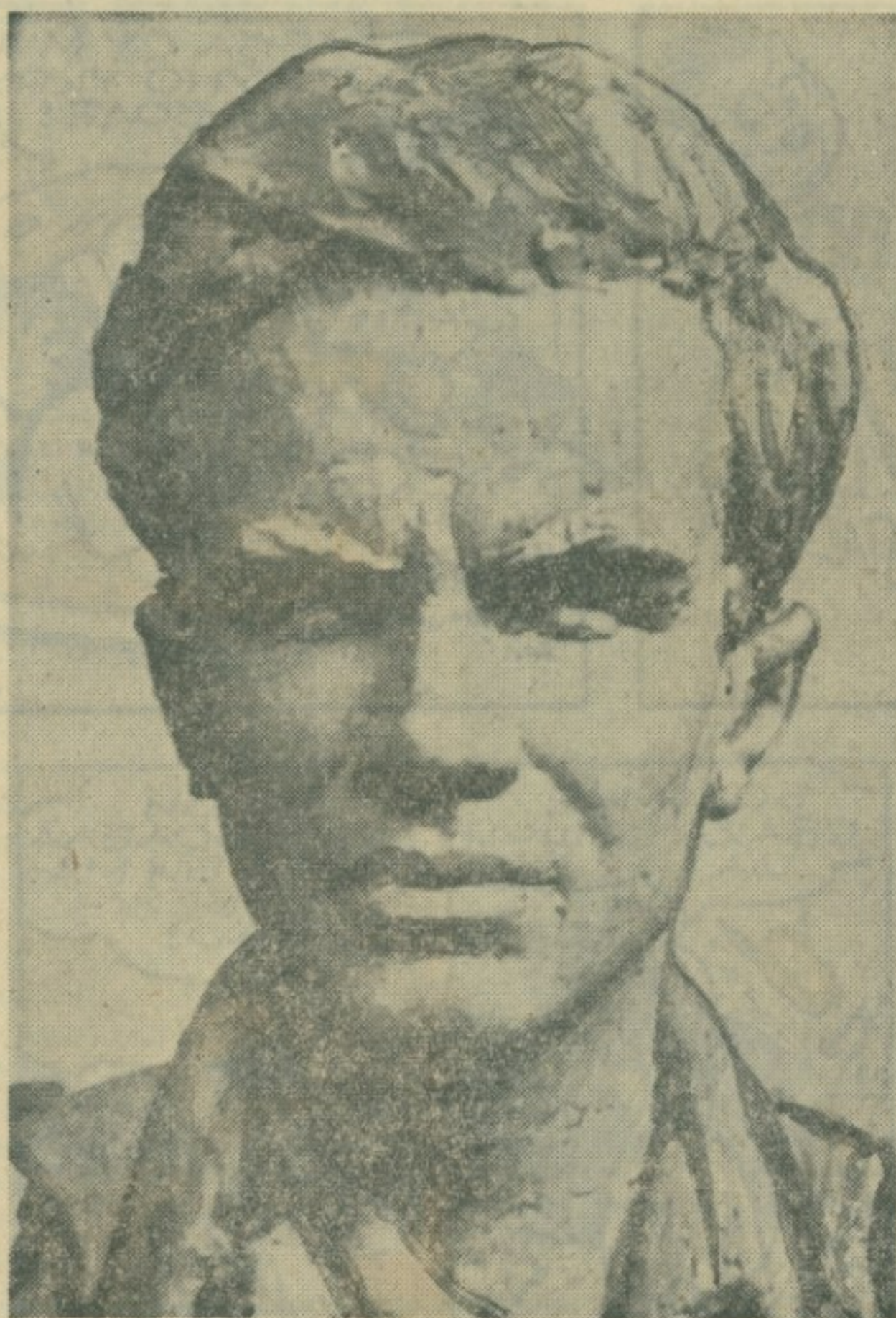
Одрастао је у напредној демократској породици. Први и други разред основне школе полагао је у Карловцу 1923. и 1924. док је трећи и четврти

разред учио у Београду (данас основна школа „Браћа Рибар“) где су му родитељи прешли 1920. године. Гимназију је (Друга мушка гимназија) завршио 1934. године.

Још у основној школи Лола се истицао својом интелигенцијом. Од ране младости почео је да у књигама тражи одговоре на све оно што га је интересовало. У седмом, а на рачито у осмом разреду гимназије, код Лоле се буди велико интересовање за изучавање филозофије. Он проучава више филозофских праваца, почев од Сократа, преко Ничеа до Маркса и Енгелса. Неуморно чита и проучава Хегела и Канта, Дарвина и Моргана, Ничеа и Расла.

То је период у коме његов стваралачки дух, увек жељан да што више сазна, тражи одређени мисаони систем, који ће му пружити задовољавајуће одговоре на већину друштвених проблема којим се решењем страствено бавио.

Септембра 1934. Лола одлази у Париз, а после убиства краља Александра, да би избегао политичке неприлике, у Женеву где је слушао пре-



ИВО ЛОЛА-РИБАР (Биста Ст. Воднарова)

давања из политичких, историјских и економских наука као и филозофије.

Крајем 1934. године враћа се у Београд где се уписује као ванредни студент на Правни факултет. Ту је започео свој револуционарни рад међу студентима Београдског универзитета, чији је покрет упркос свим слабостима био на успону. Његовим непосред-

ним суделовањем и под његовим директним руководством развија се јединствени студентски антифашистички покрет.

Крајем 1935. године Лола је постао члан СКОЈ-а. Марга 1936. године он је члан Акционог одбора стручних, економских, културних и спортских удружења на Београдском универзитету, а ускоро потом примљен је за члана КПЈ. Али значај Лолине по-

јаве не задржава се само у оквирима Југославије. У бурном времену од 1935. до 1937. године, у годинама грађанског рата у Шпанији и све већег окупљања напредних снага против растуће фашистичке опасности, Иво Лола Рибар је на неколико међународних омладинских конференција представљао напредну омладину Југославије. Године 1935. учествовао је на међународном омладинском конгресу у Бриселу, идуће године руководио је великим припремним радovima за светски омладински конгрес у Женеви, а 1937. године је учествовао на конгресу светске студентске заједнице у Паризу. У својим ватреним говорима позивао је омладину света у борбу против фашизма и реакције, за мир и слободу.

У данима када је требало обновити распуштени СКОЈ и оспособити га за извршење улоге, коју је пред њега поставило ново партијско руководство на челу са другом Титом, дошао је јула 1937. године на чело СКОЈ-а. Имао је тек 21 годину.

Од младог студента правника који је и поред многих дужности редовно давао све испите са одличним успехом (Лола завршава Правни факултет у лето 1938. и уписује се непосредно пред напад на нашу земљу школске 1940/41 године на Филозофски факултет у Београду) израста професионални политички радник — велики револуционар. Лола је упорно радио на изградњи СКОЈ-а, који је око себе требало да окупи напредну омладину Југославије. Одлучно се борио за учвршћење јединства југословенске омладине. Сећајући се Лолу Рибара, друг Тито је поводом 40-годишњице стварања КПЈ и СКОЈ-а поред осталог рекао: „Он је био врло дисциплинован, ја сам с њим необично лако и лијепо сарађивао. И волео сам ја Лолу Рибара. Он је био врло искрен и одан нашој ствари, одан комунист.“

Лола учествује на саветовању ЦК КПЈ маја 1939. године. Он руководи V земаљском конференцијом СКОЈ-а, која је одржана на Великој планини код Камника августа 1939. На Петој земаљској конференцији КПЈ, која је одржана у Загребу октобра 1940, подно-

си реферат: „КПЈ и питање рада међу омладином.“

Лола Рибар је редовно обилазио организације СКОЈ-а у целој земљи. Само у периоду 1940. и 1941. до избијања рата, он обилази десет пута Словенију и нешто мање пута Хрватску. Непосредно пре рата присуствовао је покрајинским конференцијама СКОЈ-а за Србију, Хрватску, Словенију и Војводину. Због активног револуционарног рада профашистички режим Цветковић—Мачек, јануара 1940. интервирало је Лолу Рибара у логор у Билећу заједно са Мошом Пијаде, Иваном Милутиновићем и другим револуционарима. Али, под притиском јавног мњења, заједно са осталим друговима и Лола је ослобођен априла 1940. године.

Све своје снаге Лола улаже у припреме младе генерације за одбрану земље, јер се све више приближава опасност од фашистичке агресије. За данашње младе генерације нису сачуване речи из Лолиних говора поводом Аншлуса и Минхена, поводом годишњице избијања другог светског рата и 27. марта 1941. итд., али још живе успомене на ове и многе друге његове говоре, као и успомена на вероватно најталентованијег говорника тадашњих генерација.

После окупације наше земље Иво Лола Рибар се истиче као један од организатора и руководиоца ослободилачке борбе народа Југославије. Крајем јуна 1941. Лола Рибар руководи састанком ЦК СКОЈ-а у Београду, када су проучени задаци и улога СКОЈ-а и омладине у вези са позивом ЦК КПЈ на оружани устанак. Такође учествује на састанку Политбироа ЦК КПЈ који је одржан 4. јула у Београду и на коме је донесена одлука да се отпочне с оружаним устанком у свим крајевима Југославије.

Лола је непосредно руководио неким акцијама омладине Београда у току јула и августа 1941. радећи илегално са другом Титом, Милутиновићем и другим, све до септембра 1941. године када одлази на слободну територију западне Србије. У ослобођеном Ужицу под Лолиним руководством почиње да излази „Омладинска борба“ орган СКОЈ-а (новембра 1941).

Радећи на задатку Партије у својству члана ЦК КПЈ и Врховног штаба (у који је ушао приликом његовог формирања) Лола учествује у организовању устанка у Србији, Босни, Херцеговини, Хрватској, Далмацији, Словенији итд. Од почетка јануара до краја марта и од краја јуна до краја септембра 1942. Лола Рибар одлази два пута у Загреб где по задатку ЦК КПЈ обавља важне партијске и војне задатке.

## СЛОНОВИ-БЛИЗАНЦИ

Сматра се да слонике не до носе на свет близанце. Само један случај слоника-близанаца забележен је пре близу четридесет година, и то у једном зоолошком врту.

Недавно је у Јужној Африци ловац Јанг био сведок дру-

Поред тих општих задатака, Лола Рибар је у току читавог рата, највећу своју бригу поконио раду са омладином. Он успешно остварује за мисао друга Тита и ЦК КПЈ за окупљање антифашистичке и родољубиве омладине. Већ 1941. на тој линији стварају се народноослободилачки савези омладине широм наше земље, а 1942. од омладинских савеза ствара се УСАОЈ. Омиљен и популаран међу омладином Лола Рибар је веома допринео да се кроз Уједињени савез антифашистичке омладине Југославије, на чијем се челу налазио од његовог стварања, изврши масовна мобилизација стотина хиљада младића и девојака за борбу против окупатора и његових помагача.

Само три дана пре смрти Лола је морао да саопшти своје оцу др Ивану Рибару да је његов млађи брат Јурица погинуо. Писао му је: „Пао је као и толики други у борби за слободу домовине тамо негде око Колашина, у тамним црногорским кршевицама... Речи су сувишне, драги мој тата, речи не могу изражити сву тежину удараца, који нас је задесио. Волео бих, стотину пута, и ради њега, који је био бољи од мене, и ради свих нас, да сам ја пао на његовом месту. Али — ето, догодило се друкчије... Тешко ми је што нисам с тобом у овом часу, знам да би ти било лакше. Али ти ниси сам — ти си данас отац не само мој, већ хиљада младића као што је био наш драги, другова с којима је живео и које је волео. Воли их и ти, још више но данас и знај да они сви деле наш бол, да смо једно са друговима који су с нама. Дивно је имати такву породицу...“

ЦК КПЈ ослободио је Лолу Рибара октобра 1943. дужности секретара ЦК СКОЈ-а и поставио га за шефа прве војне мисије НОВ и ПОЈ, која је 27. новембра 1943. требало да се пребаци у штаб савезничке команде за Средњи исток. Тога дана један немачки авион, напао је пред само узлетачком пољу и западио га. Иво Лола Рибар био је смртно погођен парчадима бомби.

Тако се завршио кратак, али необично стваралачки и борбени животни пут Иве Лолу Рибара.



## ЧИЧА ТОМИНА КОЛИБА

И РОЂАКА ОФЕЛИЈА СТРАПАЛА ЈЕ МАЛУ ТОПСИ У БУРЕ С ТОПЛОМ ВОДОМ...



ТЕ ВЕЧЕРИ ТОПСИ ЈЕ С ДИВЉЕЊЕМ ГЛЕДАЛА СВОЈ НОВИ ЛИК У ОГЛЕДАЛУ.



СУТРАДАН ЈЕ ПОЧЕЛО УПОЗНАВАЊЕ С ПОСЛОВИЦАМА



САД КУ ТЕ НАУЧИТИ КАКО СЕ НАМЕСТА ПОСТЕЛА!



ЈЕСИ ЛИ РАЗУМЕЛА?



ДОБРО! САД РАЗМЕСТИ ПОСТЕЛУ И ОПЕТ ЈЕ НАМЕСТИ!







## КУДА НЕСТАЈЕ ЗЛАТО

Куда на крају крајева доспева злато? Мислимо на оно злато које се налази у оптицају међу људима у облику златног новца, украса, накита и сличног. Историјски је потврђено да су неки старовековни цареви, Дарије на пример, имали у својим ризницама огромне количине злата. У Риму се за време царева стекло више златног новца него што га је било у оптицају у читавом свету.

Куда је нестало то злато? До нас није дошао ни један златан новчић из времена Александра Македонског и Цезара. У наше руке доспело је само оно што се сачувало у гробницама, пирамидама, подземним скровиштима или што је било сахрањено под лавом, као на пример у Херкулануму и Помпеји.

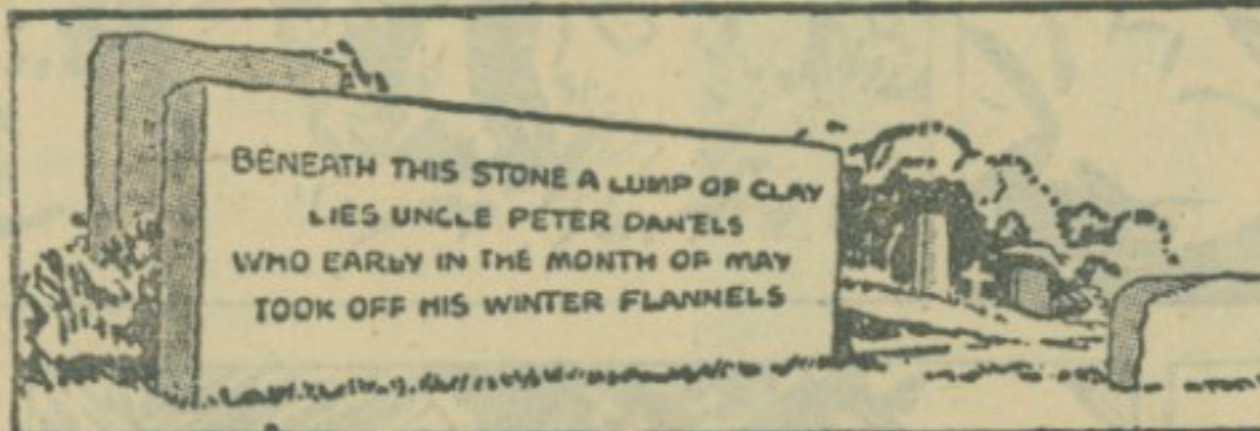
Злато које се налазило у оптицају код старих народа данас више не постоји. Овај племенити метал толико је мек и толико подложен трењу да се на крају крајева излазе претварајући се у најситнију прашину. Новац, украси и посуде — све то постепено нестаје.

Претворено у прах злато „путује“ по читавој земљи и најзад доспева у море. Тамо, на дубинама без живота, почива на дну мора „злато древности“. И ако би једног дана мора ишчезла и дно океана се обнажило, на светлост дана изашле би богате наслаге злата.

## ПОРЕКЛО БИЛИЈАРА

Сматра се да билијар потиче из Италије и Француске. Још у 16. веку играо се на двору Карла IX, а Луј XIII и Луј XIV имали су посебну собу за билијар. Шира публика није смела играти билијар све до 18. века. Од тог времена он се појављује у јавним локалитетима. Француски играч Монго изумео је кожне капице за штапове 1820. године, а други француски играч Монген усавршио је ову игру (1858—1872) и играо по целој Европи. Доцније се билијар раширио по свим земљама. Прво светско првенство одиграно је у Њујорку 1773, а 1923. основан је Међународни савез аматера за играње билијара у Паризу. У Шекспировом комаду „Антоније и Клеопатра“ говори се на једном месту како Клеопатра жели да игра једну партију билијара. Због тога су неки сматрали, што је погрешно, да је билијар пореклом из старог Египта.

## ОПОМЕНА



На гробљу у Единбургу, у Шкотској, на једном надгробном споменику може се прочитати овај необичан епитаф:

„Под овим каменом лежи чика Питер Денелс који је прерано, још у мају месецу, скинуо своје зимско доње рубље.“

## ПИСМА ЧИТАЛАЦА

Драга редакцијо,

Као ваши стални читаоци обраћамо вам се са следећом молбом: у „Политици“ од 1. XII 1966. године објављена је вест о смрти Јова Митровића, учитеља у пензији, који је рођен у селу Св. Стефан. Наш отац Стево Митровић (син Јова Митровића) такође се родио у селу Св. Стефан (општина Паштровић, округ Будва, Бока Которска). Он је емигрирао у Русију (трбухом за крухом) оставивши у домовини сестре (Стану, Марију, Андријану), брата Тома и друге сроднике.

Били бисмо веома срећни ако успемо да пронађемо рођаке и ступимо с њима у преписку. Зато вас молимо да ово писмо упутите породици преминулога Јова Митровића а њих молимо да нам јаве јесмо ли ми с њима у каквом сродству. Ми празнујемо славу на Дмитровдан. Могу нам писати на српском који ми добро разумемо.

Писати на адресу  
МОСКВА, V-311, Проспект Вернадског, дом № 15,  
квартира 360  
Унапред вам захваљујемо.  
С другарским поздравом

Митровић Георгиј Стефановић

„Желела бих да објавите моју адресу у вашем листу у рубрици „Писма читалаца“ јер бих хтела да се дописујем са вршњацима и вршњацима наше земље. Имам 13 година. Језик дописивања српскохрватски. Уједно вам честитам Нову 1967. годину и желим много успеха у њој.“

Бранислава Никић  
Гробљанска бр. 56  
НОВИ САД

Драга редакцијо,

Имам 14 година и ученик сам VII разреда. Веома бих желео да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље и иностранства. Мој хоби су разгледнице и фотографије глумца. Па вас молим да објавите моју адресу. Језик дописивања српскохрватски и руски.

Радован Савић  
Основна школа „Богдан Јоковић“  
БРЕЗНА — код Горњег Милановца

Ученици смо ваздухопловне гимназије „Маршал Тито“ у Мостару. Волимо забавну, посебно бит музику, затим поезију а сакупљамо и фотосе глумца. Као будући чувари нашег неба желимо да склопимо познанство са младима широм наше земље.

Славко Овчарић и  
Златимир Грујић  
ШБ разред  
Ваздухопловна гимназија  
„Маршал Тито“  
МОСТАР

Свој омиљени лист „Забавник“ читам од првог броја и све ми се у њему свиђа. Ипак издвајам: ратне приче на претпоследњој страни и стрипове „Флаш Гордон“, „Дони Хазард“, „Бим и Бум“ и „Кроз нашу земљу“. Желим да се дописујем са вашим читаоцима широм земље и иностранства. Сакупљам: маркице, шибике (слике), разгледнице, фотографије глумца, волим и фудбал. Страстан сам навijaч „Реала са Нишаве“.

Миле Гроздановић  
пошта Дреновац — Шабац

Сталам сам читалац вашег листа и желео бих да се дописујем са друговима и другарицама из земље и иностранства. Имам 14 година. Скупљам: марке и значке. Језик дописивања српскохрватски и руски.

Зоран Крстић  
ДОБРА на Дунаву  
Србија

Колективу „Политикиног забавника“ пуно успеха у 1967. години жели стални читалац

Предраг Пејовић  
Маршала Тита 4/13 стан 60  
БЕОГРАД

Редован сам читалац вашег листа и желео бих да се дописујем са друговима и другарицама из свих крајева. Имам 16 година, похађам школу ученика у привреди. Волим забавну музику, филм и спорт. Обевавам да ћу одговорити на свако примљено писмо.

Сава Степањесковић  
Дом „Станка Пауновић“  
НЕГОТИН — Крајина

Честитам вам Нову 1967. годину и желим пуно успеха у даљем раду.

Ваш редован читалац Мирослав

Пошто сам стални читалац „Забавника“ желела бих преко њега да се упознам са друговима и другарицама из целе Југославије.

Јела Беочанић  
О. ш. „Јован Јовановић Змај“  
VII  
СРЕМСКА МИТРОВИЦА

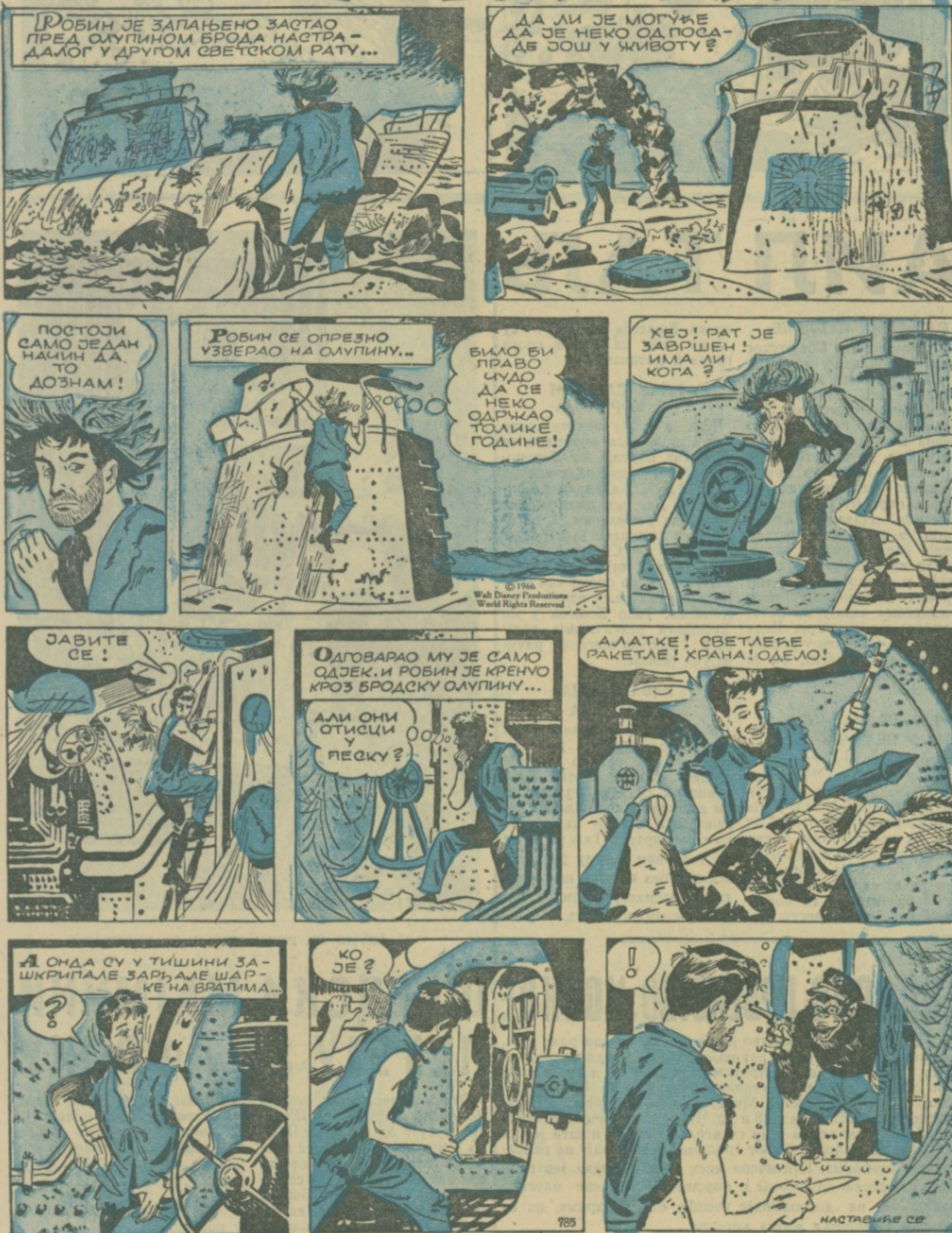
Зовем се Гредић Делимирка и 16 ми је година. Стална сам читатељка „Забавника“, па вас молим да у њему објавите моју адресу. Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из земље и иностранства. Језик дописивања: српскохрватски, руски а може и италијански. Унапред вам захваљујемо и уједно желим да будем међу прима који вам честитају Нову 1967. годину и желе много успеха у раду.

Гредић Делимирка  
Учитељска школа Ia  
НОВИ ПАЗАР

Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама широм наше земље који воле размену разгледница и марки.

Митра Поповић  
Ул. Бориса Кидрича 31  
ГЊИЛАНЕ

## WALT DISNEY РОБИН КРУСО



# КАЛЕИДОСКОП ЧИЊЕНИЦА, ДОГАЂАЈА, ПОЈАВА

У једном од прошлих бројева објавили смо мало необичну варијанту наше старе рубрике „Калеидоскоп“: калеидоскоп-загонетку. У њој су неке вести биле тачне а неке, мада објављене као истините у разним листовима у свету, измишљене — такозване „новинарске патке“. Данас поново подносимо калеидоскоп-загонетку. За оне који не погоде које су вести истините, одговор доносимо на 14. страни.

## ЧУДА ГЕНЕТИКЕ

Шпански земљорадник Педро Гомез Орехадос са запрепашћењем је открио да су његове кокошке почеле да носе јаја у облику октаедра. Његово имање протеже се дуж далековода високог напона који води за Мадрид.



## „ПЕЊИНСКА“ МОДА



У последње време међу младим Енглескињама као последњи „крик-моде“ сматра се коса-дим. Да би се добила таква коса власи се пола часа купају у диму који настаје кад се запали нарочита масна смеша. На тај начин коса добија боју дима која се никаквим другим средством не може постићи.

## АРИСТОКРАТКИЊА НА ОДМОРУ

Ирски фармер Пими О'Конар из околине Даблина обично се вози кочијом у коју је упрегнута стара кобила Аристократкиња. Не желећи да замара своју већ стару „љубимицу“, досетљиви Ирац придодео је кочији мотор од мотоцикла јачине 12 коњских снага. Кочија у ствари гура кобилу која на копитама има неку врсту ролшуа. Ипак, кочијом „управља“ кобила окрећући предња копита лево или десно.

## СЛАНЕ КУЋЕ

Каквог је укуса цигла? Готово без укуса. Ипак, није искључена могућност да ускоро буду саграђене прве куће од сланих цигли. Наиме, у току процеса за претварање слане морске воде у слатку, који се обавља у цинковим уређајима покретаним атомском

енергијом, добијају се као споредан производ огромне количине соли. Научници предлажу да се од те соли помоћу нарочитих преса справљају цигле које би се затим покриле епоксидном смолом која би их штитила од спољашњег утицаја.



## ПЕТЛОВИ И ЗВЕЗДА КОНОПУС

Петлови се оријентишу према звезди Конопус! Ова необична чињеница утврђена је на основу експеримента изведеног у Канади. Наиме, научници су утврдили да такозвани „први петлови“ кукуричу када се звезда Конопус појави на хоризонту. „Други петлови“ певају када Конопус зађе иза хоризонта. Зашто певају „трећи петлови“ — за сад није могло бити утврђено.

Занимљиво је да се америчка космичка станица, која је летела према Марсу такође оријентисана према звезди Конопус.

## ПЛАМЕН КОЈИ ГОВОРИ

С тешким задатком суочили су се стручњаци задужени са техничку опрему неких аеродрома: ни најбољи гласноговорници нису могли да надвишу buku реактивних авиона. Требало је измислити потпуно нов тип гласноговорника. И ево шта се добило:

У комори за сагоревање помоћу пулверизатора сагорева било које угљеводонично гориво и млаз врелог гаса избија кроз једну цев. У један зид цеви умонтирана је еластична мембрана. Она вибрира у одређеној звучној фреквенци а механички је везана са електромагнетским системом обичног гласноговорника. Пламени млаз, пролазећи поред мембране, постаје извор заглашних али потпуно јасних звукова. Захваљујући овом систему све наредбе изречене преко гласноговорника могу се чути на свакој тачки аеродрома и поред буке реактивних мотора.

## АКРОБАТИ

Два Француза, Путра и Канга, приказали су на улицама Нириберга своју акробатску вештину. Док је један од њих возио аутомобил додирујући тле само са два точка, други је на високим лествицама постављеним на крову аутомобила изводио своју акробатску тачку.

## ПРВА СТЕРЕОСЛИКА

Године 1859. у музеју француског града Лила биле су откривене две исте слике, израђене мрком темпером, на којима је представљен човек с компасом у руци који седи на високој столици без наслона. Утврђено је да су слике дело фирентинског мајстора Ђакома Климентија (1554—1640). Дуго су стручњаци размишљали главу над питањем шта је навело уметника да два пута слика један исти сиче. Утолико је веће било њихово изненађење када је одгонетнуто да су пред њима две полуслике једног стереоскопског пара.



# ПРИЈАТЕЉИ ПЕВАЈУ

Пријатељи певају“ је назив једночасовне телевизијске емисије која је посвећена успомени на Лауренса Винтерса, црначког певача. Винтерс је умро прошле године и оставио небринуту породицу. Док је певао и зарађивао био је спреман да другима помогне, а на себе и своју породицу није толико мислио. Када је настрадао његов пријатељ Кенет Спенсер Винтерс је кренуо на двомесечну турнеју у корист пријатељеве породице. Недавно су се његови пријатељи Марио дел Монако, Грејс Бамбри, Еди Фланк, Готфрид Фрик, Николај Геда, Џорџ Гудмен, Артуро Серџи и др. одлучили да учествују у једночасовној емисији на телевизији и да чист приход дају његовој деци. За ову емисију Немачка Демократска Република уложила је 75.000 марака. На тај начин његови пријатељи хтели су још једном да му се посмртно захвале. Емисија је снимана у Стокхолму, Лугану, Риму, Холандији, Хелголанду и Хамбургу.



КРАЈ ЈЕДНОГ ПОТОКА КОД БЕЛИНКОНА У ИТАЛИЈИ ПЕВА ГРЕЈС БАМБРИ ПЕСМУ О ПАСТРМКИ ФРАНЦА ШУБЕРТА



НИКОЛАЈ ГЕДА ПЕВАО ЈЕ У ЈЕДНОМ ПАРКУ У СТОКХОЛМУ ЗА ЕМИСИЈУ „ПРИЈАТЕЉИ ПЕВАЈУ“ ДВЕ ПЕСМЕ ЖОРЖА ВИЗЕА И РИМСКОГ КОРСАКОВА.

Фудбал је већ одавно од забаве постао наука. У фудбалским тимовима поред играча појавили су се и психолози, лекари, изумитељи разних помоћних справа за тренирање, па чак и проналазачи специјалних фризура да би ударац главом био што ефикаснији. Мењали су се и системи игре: с дубаве система прелазило се на бразилски, од отворене навалне игре на „бункер“. Није било само, да се тако изразимо, материјалне измене каква се догодила, на пример, у спорској дисциплини скакања увис помоћу мотке појавом мотке од фибергласа. А тада се појавио „делфин“. Пронашао га је један не баш изразито талентован играч из тима „Рогдена“.

Једном је овај млади фудбалер прочитао неки популарно-научни чланак о својствима коже код делфина, која се састоји од неколико слојева спојених каприлима. Такав састав коже ублажава ударе о површину приликом искакања из воде.

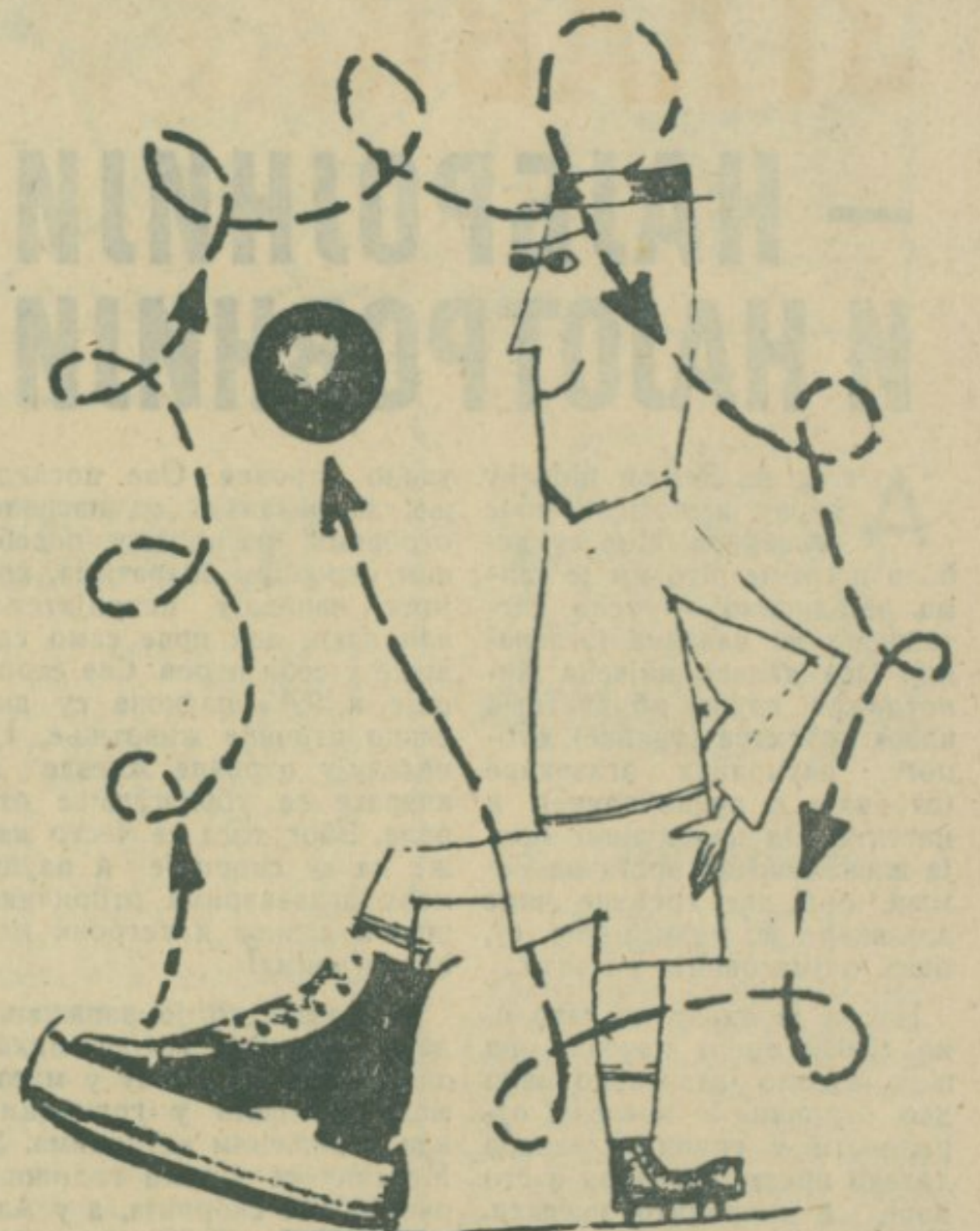
Младић се замислио: зар се „ефект“ делфинове коже не би могао искористити код фудбалских ципела? Врх копачке остао би тврди, али би зато унутрашња и спољашња страна ципеле могле бити „делфинске“. Добио би се нешто слично рекетима за пинг-понг који су обложени меком гумом. Лопта би се буквално „лепила“ за ноге и приликом удараца „делфинском“ кожом постизали би се потпуно неочекивани ефекти.

Замисао је требало и остварити. Млади фудбалер утрошио је на то неколико година. У међувремену су младића од активног играча „преквалификовали“ у клубског масера, али је он ипак упорно ишао свом циљу. И најзад су ципеле биле готове.

Већ први шутевни одушевили су младог проналазача. Лопта ударена „делфином“ летела је потпуно непредвиђеним правцем тако да су слушачки посматрачи били запа-

# КОПАЧКЕ »ДЕЛФИН«

свој клуб и на једном тренингу показао неколико „финти“ из корнера. Сви су били запрепашћени. Тренер је бившег играча сместа узео у први тим. Већ на првој утакмици проналазач је дао свој први гол. То је био прави „бумеранг“.



бали. Проналазач се вратио у свој клуб и на једном тренингу показао неколико „финти“ из корнера. Сви су били запрепашћени. Тренер је бившег играча сместа узео у први тим. Већ на првој утакмици проналазач је дао свој први гол. То је био прави „бумеранг“.

сваки шут фудбалера-проналазача покушавајући да на основу успореног филма нађу неко објашњење за његове заиста фантастичне поготке. Али, проналазач је чувао тајну својих „чаробних“ ципела. Али, као што се често деша-



Директор је одмах ангажовао Селерса. Следећих седам година он је са својим пријатељима Харијем Секомбом и Спајком Малингеном преко радија и телевизије засмејавао целу Британију.

Питер Селерс у стварности не постоји. Он сам за себе каже: „Ја немам своју личност. Чим престане да подражава, глуми и опсењује, Питер Селерс нестаје. Чим ми се укаже могућност да се увучем у коју неке личности

говора узглавља лебдело је 16 професора, лекара, болничарки, анестетичара. Као у филмовима лудог опсенарства његово тело је наизменично прелазило из стања живота у стање смрти и обратно. Једног јутра он је ко зна по којем пут умро. Да несрећа буде већа уређај који замењује срце покварио се. Тог пута оживели су га масирајући му срце.

Тек што би му се повратио дах Питер Селерс се смејао. Како и не би. Толико пута је подвалио смрти!

Људи који разгаљују срца и измамљују смех одувек су били омиљени. Чарли Чаплин, Бастер Китон, Гучо Маркс, Жак Тати, Боб Хоуп, Фернандел и други великани комике још и данас, кад су неки од њих престали да снимају, одушевљавају милионе филмских посетилаца. Пре десетак година у царство комедије ступио је још један великан. Зову га „Тајанствени“ а многи тврде да је то данас најсмешнији човек на свету. Име му је Питер Селерс.

# ЧОВЕК СА СТОТИНУ ЛИЦА И ХИЉАДУ ГЛАСОВА

Селерс је свакако комичар са највише улога и глумац са највише лица. Начин на који Селерс учи нове улоге је особен. Комичне ликове и гротескне карактере, гегове и инспирацију за смех он проналази свуда: на пристаништу, по улицама, у подземљу, у мондонском друштву отмених салона. Живот је за њега најбољи извор смеха.

Чудно је почела каријера Питера Селерса: исто тако не обично као што је и његова комичка несвакидневна. Једног пролећног дана 1948. године телефон је зазвонио на столу директора Би Би Си-ја: „Хало, овде Алек Гинис. Хтео

бих да вам препоручим једног генијалног комичара. Зову се Питер Селерс“. Директор је одмах препознао глас чувеног глумца Гиниса. После десет минута телефон је поново зазвонио. „Хало, овде Дејви Нивен, требало би да ангажујете Питера Селерса. То је сјајан млад глумац“. Директор је препознао глас славног Нивена. Само 20 минута касније телефон је поново зазвонио. „Хало, директор Би Би Си-ја! Овде Питер Селерс. Обмануо сам вас малочас. Гинис и Нивен, то сам био ја. Да ли сам пробудио у вама жељу да ме чујете?“

ја постајем слободан и почињем да осећам стварност. Личност чију сам образину ставио на себе штити ме. Ја сам по природи стилљив. У њој ме нико не види. Због тога толико радим“.

Питер Селерс није само изузетно талентован комичар већ и генијалан имитатор. Он беспрекорно говори са 38 савим различитих акцената а за пет година је остварио 18 комплетних комичних ликова. Снимио је 10 филмова у Енглеској, затим је био партнер Гинисов, тријумфовао је на платву у САД. Снима плоче, игра у мјузик холу, ненадмашан је дублер, прославио се са Софијом Лорен у Милвиерки... У филму „Доктор Фоламур“ он је истовремено играо улогу председника САД, pilota РАФ и немачког научника.

После пет година рада који је захтевао натчовечанске напоре Селерс је 1964. године тешко оболео од инфаркта миокарда. Пренет је хитно у болницу где је његово срце за 16 часова осам пута престајало да куца! Крај ње-



## НАЈВЕЋИ ХОНОРАР



Највећи хонорар који је у нашем веку добио један књижевник износи 30.000 долара, односно 37,5 милиона динара. Хонорар је исплатио амерички часопис „Илустровани спорт“ Ернесту Хемингвеју за чланак од 2000 речи који је под насловом „Борба с биковима“ био објављен јануара 1960. године. Свака реч у чланку плаћена је значајно око 18.700 динара.

## ТРАВА, ТРАВА...



Једна петина од укупног копно на нашој планети обрасла је травама. Према мишљењу ботаничара породица трава обухвата око 6000 врста. Они под травама не подразумевају само оно што смо ми навикли да у обичном животу називамо травом. Јер, у речнику ботаничара травом се називају и сва жита, шећерна трска и многе друге биљке.

## КО ПРЕ ДЕВОЈЦИ...

„Жао ми је, али закаснили сте...“ — овим речима дочекала је благајница једне радње у Милвокију у САД, девојцу бандита који су упривши у њу оружје тражили да им преда дневни пазар. И

заиста, благајница их није преварила кад им је рекла да су закаснили — само десетак минута пре тога тројица провалника одузела су јој сав новац из њасе.



### ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ

# ЗГЛАВКАРИ — НАЈБРОЈНИЈИ И НАЈОТРОВНИЈИ

Данас на Земљи највећу групу животиња чине зглавкари. Име су добило по томе што им је свиња заједничко — тело састављено из чланака (зглавка). Ова далеко највећа животињска група обухвата 4 класе: љускаре (ракове), стого, пауколике зглавкоре (скорпије и праве пауке) и инсекте. Од целокупног броја животињских врста на Земљи, око две трећине чине зглавкари а међу њима су, опет, најмасовнији инсекти.

Науци је данас познато око 20.000 врста ракова, од њих је само један врло мали део отрован. У погледу отровности у групи зглавкоре далеко предњаче пауци и стого, а нарочито инсекти. Наука данас отровне животиње дели на пасивно и ак-

тивно отровне. Ове последње, за разлику од пасивно отровних, располажу посебним отровним апаратима, којима нападају непријатеља или плен, док прве само садрже у себи отров. Све скорпије и 99% паукова су активно отровне животиње, тј. поседују отровне жлезде и апарате за убризгавање отрова. Због тога се често каже да су скорпије и пауци међу зглавкарима отприлике што и лавови и тигрови међу сисарима!

Интересантно је запажање да се скорпије готово никада и нигде не крећу у масама, него само у групама или усамљеним острвима. У Мексику се ухватило годишње око 100.000 скорпија, а у Алжиру 60 — 70.000 примерака. У Мексику и Бразилу по-

стоје професионални ловци скорпија који ухваћене скорпије продају разним научно-истраживачким институтима и од тога живе.

Отровни апарат скорпије личи на једну као кука савијену цев са шупљим врхом. То је у ствари последњи телесни чланак и кроз њега се убризгава отров у моменту продирања врха у тело жртве. Сам отров скорпије је провидна, безбојна течност, слична змијском отрову и делује на нервни систем убодене животиње. На ову врсту отрова посебно су осетљиве птице и сисари. После убода скорпије врабац обично одмах угине. Али дејство отрова зависи од врсте скорпије. За човека су опасне 24 врсте скорпија и то првенствено оне из фамилије Buthidae, које живе углавном у Африци, Јужној Европи и Арабији. Њихов убод је врло често смртоносан, нарочито за децу.

Наше европске скорпије (Euscorpis carpathicus и E. italicus) нису смртно опасне за човека и бол од њиховог уједа сличан је ономе од убода пчеле или стршљена.

За разлику од скорпија, отровне жлезде паукова налазе се у глави, у близини лица, а отровни апарат има облик клешта чији су краци шупљи и зашиљени. Пошто забоде врхове клешта у тело жртве, паук јој убриз-

гава отров, који парализује или убија жртву.

Јужноамерички паук Мугале авискуларе (птичи паук) својим уједом убија и мање животиње (гуштере, птице, мишеве и сл.) а опасан је и за човека. Као и змијски отров и отров паука делује на нервни систем и парализује нервне центре за дисање. Интересантно је да овај отров не делује на срце, па убоденој жртви после престанка дисања срце ради и даље још неко време.

Нарочито је познат и опасан паук каракурт (Latrodectes lugubris) који задаје



страх сточарима Киргизије: он својим убодом убија не само стоку, него чак и човека. На ујед овога паука су нарочито осетљиве камиле,

затим коњи и говеда, а свиње и овце знатно мање. Поменимо још и то да један сродник каракурта-паука живи и у нашој земљи, у приморју, познат под италијанским именом малмнгате. Овај наш паук је иначе мање опасан од свог киргиског сродника.

Од око 8.000 врста стогона само је један мали проценат отрован. Отровне жлезде стого не настале су преображајем једног пара њихових ногу. Од уједа неких врста стогона могу да угину неке птице и мањи сисари, а пре

Најбројнија класа зглавкара су инсекти. Они у исто време обухватају и највећи број отровних представника. Састав пљувачке неких инсеката је уједно и отров, јер садржи извесна хемијска једињења (ферменте) која уједу жртве изазивају тешке па и смртоносне поремећаје. Обично састав овакве пљувачке спречава згрушавање крви, што инсекту нападачу омогућава да се њоме лако храни. При томе је најтежа последица то, што неке врсте инсеката на тај начин преносе тешке заразне болести на човека и домаће и дивље животиње. Овако се преноси и маларија преко комарца, од које још и данас сваких десет секунди умире један човек!

Гусенице неких лептирова су обрасле лако домљивим иглицама (на пример лептир литијаш), које могу да нашkode човеку. У извесно време ове гусенице пустоше и наше букове шуме и тада се њихове иглице ломе и носе их ветар. Доспевши на кожу или слuzокожу ове веома оштре иглице могу да изазову јак надражај органа за дисање, свраб и црвенило коже са копривњачом.

Међу инсекте са правим отровним жлездама спадају пчеле, осе, стршљенови и др. чији отров у већим количинама може да буде смртоносан и за човека.





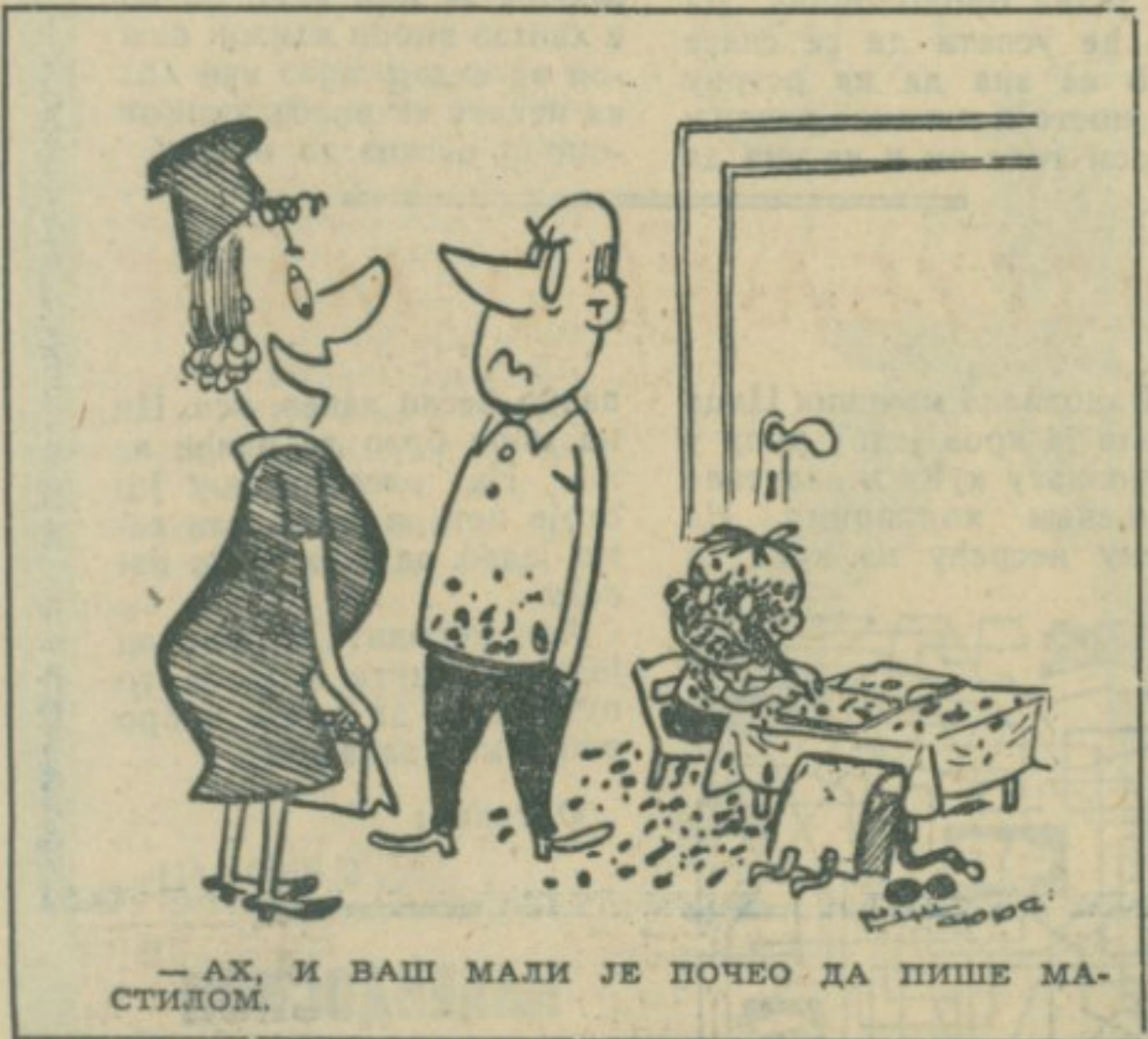
## ОДБРАМБЕНИ КРУГОВИ

Хотентоти из области Газе у јужном Мозамбику бране своја села и заједничке стаје за стоку на тај начин што се ратници поређају око њих, у два круга и у очекивању непријатеља изводе ратничке игре, понекад и 48 часова непрекидно.

## БЕЗ ТРАГА



Готово је немогућно видети осушено дрво баобаб. Баобаб је некад растао само у тропској Африци а касније је пренет у Азију и Америку. Када неки од ових зелених цинова дочека крај „живота“, дрво се готово у тренутку распадне у прах који подсећа на пепео.



— Ах, и ваш мали је почео да пише мастилом.

# НА ДИВЉИМ ОСТРВИМА ЗАЛИВА ХОНДУРАС

Мноштво екзотичних морских птица слеће на дивља острва залива Хондурас, на обалама мексичке савезне државе Јукатан. Ту на каменим обалама покривеним оскудним биљним светом живе необичне врсте птица никада се не мешајући између себе. Једно жало је природни резерват за ружичасте и беле фламингосе, друго су за посели корморани, а на трећем се излегавају на сунцу циновски гуштери игуани. Међу шароликим шкољкама разноликог облика, шетају се велики ракови. Њихови ембриони личе на триполите, прве облике настале у праскозорје живота на Земљи. Ови живи фосили живели су у камбријској периоди, пре 500 милиона година.

Највеће узбуђење ипак очекује посетиоца на Острву жена, које се налази на десетак километара од мексичких обала. Име је добило од Кортезових конкистадора. Први Шпанци који су ступили на тле острва били су задивљени циновским статуама жена, које су код домородачког становништва биле веома поштоване.

Острво жена је данас чувено у свету по циновским корњачама које се лове и у његовим прибрежним водама. То су најкрупније и најснажније корњаче. Главна за нимање свих мештана је лов на корњаче.

Корњача звана лут, чији оклоп подсећа на непробојан кожни штит, прави је морски „Голијат“. Дугачка је преко три метра и тешка више од једне тоне! Врло је ретка и њено месо се не једе. Храни се искључиво рибом а пушта крике који подсећају на рину крупних зверри.

Каретна корњача је много

познатија од своје претходнице. Споминjali су је још стари пирати, о њој су написани читави романи. Векови-ма су чешљеви прављени од њеног оклопа украшавали бујне косе Шпањолки. Иако најмања од својих сестара, дугачка је отприлике метар, она је најопаснија. Напада друге корњаче и уједа сваког ко јој се приближи. Изузетно је издржљива. Рибари јој неки пут у суровој борби полеме оклоп и откину га са тела. Корњача издржи све те муче и доживи да јој на леђима нарасте нова кућица.

Кауна је жута корњача са циновском главом. Има кљуна налик на папагајски и може бити тешка до 500 килограма. То је највећа од свих корњача чије се месо једе. Огорчено се брани кад је ухваћена у мрежу и једним захватом свог кљуна може да одсече руку неспретном рибару.

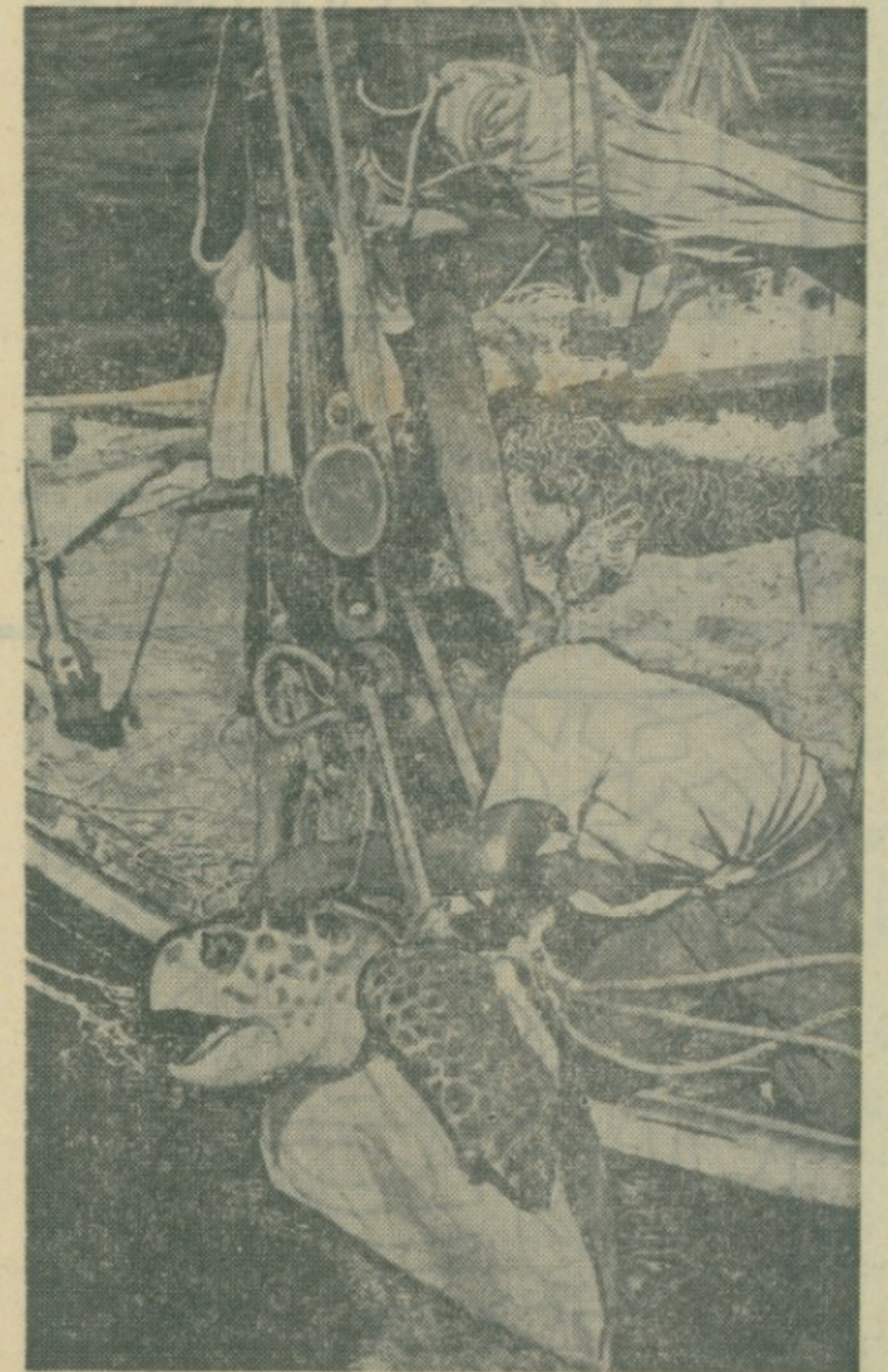
Најживахнија, најсимпатичнија и најтраженија је зелена корњача тешка око 300 килограма. Она је вегетаријанац и преваљује по неколико десетина километара дневно у потрази за алгима. Мада се огорчено брани, никада не уједа. Може да проведе по цео дан под водом са резервом ваздуха који је удахнула. Забележени су случајеви зелених корњача које по осам дана нису изашле на површину да обнове резерву ваздуха у плућима.

Корњаче се углавном лове на два начина. Најједноставније је прикрати јој се ноћу, у време кад леже јаја. Довољно је изненадити је и изврнути на леђа. Иако циновског раста, она је тада потпуно беспомоћна. Они ловци који крећу у потеру за корњачама моторним чам

цем лове их харпуном у трепутку када изроне да обнове резерву ваздуха. У време парења у мреже се постављају дрвени кипови облика корњаче. Неопрезни мужјаци се устреме на дрвену

женку и зачас се нађу заробљени.

Занимљиво је да ноћу корњаче одлазе масовно на починак у своје спаваонице под водом, смештене испод неке стене.



## ТРАГОМ ЈЕДНОГ ИМЕНА

# ОСВЕТА ДИВЉЕ МАЧКЕ

У централној Немачкој у планинском масиву Харца, који се уздиже на десној обали реке Везер, налази се густа непроходна шума. То је „Шума дивље мачке“ или како је мештани из околине једноставно зову „Дивља мачка“.

У овом крају преноси се с колена на колена прича, полулегенда, полуистина, о томе како је шума добила име. У најгушћем делу ове шуме живео је пре много година неки шумар. Био је увек сам и стално намргођен. Није волео да се меша с људима. Да не би морао да долази у село по храну, он је у близини своје колибе подигао мали живинарник у коме се шепурило неколико кокошака, зечева и једна полудивља коза. Али како је то била велика и густа шума у њој је живело мноштво разних грабљивица. Било је у њој лисица и куна златица, куна са белим грудима, творова и ласица затим хермелина и великих гавранова и мишара. Они су ноћу нападали шумареве кокошке, али највећи ловов била је једна дивља мачка. Шумар је провео многе бесане ноћи у вребању ових животиња и постављању замки.

Једне ноћи из дубоког сна тргло га је узнемирено кокошкање. Шумар је скочио из постеље и похитао према живинарнику. Успео је само да примети велику дивљу мачку која је с пленом у зубима напуштала „бојиште“.

Шуњајући се лугар крете

за њом у ноћ. Пратио ју је из далека све док се није зауставила пред једним старим напола сувим дрветом у чијој се дупљи налазило шест тек окоћених мачића. Шумар се повукао решен да се врати ујутру и кад не буде било мачке ухвати мачиће. Кад је свануло понео је цак и тојагу и пошао до стабла. Чим је приметио да се мачка извукла из дрвета и упутила у шуму извукао је мачиће и стрпао их у цак. У тренутку кад је стављао цак на раме појавила се мачка приву-

чена вероватно маукањем. Изгледала је као да ће се устремити на шумара, али не, није га напала већ га је само бесно гледала свирепим очима. Шумар је дуго осећао њен поглед на својим леђима.

Пошто је узалуд покушао да припитоми мачиће шумар их је на крају задавио.

Пролазили су дани, прошло је лето, затим и јесен а у шумара се све више увлачио неки страх. Сећање на разјарени поглед мачке изазивао

је у њему језу дању или ноћу.

Кад је пао први снег, он одлучи да са тим прекине. Једног дана упути се са тојагом у руци према оном стаблу. Сатима је чекао ослоњен на стабло да се мачка појави. Мраз је све више стегао а шума је изгледала као нека успавана лепотица украшена снегом и зеленим боровим дрвевима. Већ се спремао да се врати у колибу кад му нешто тешко скочи за врат. Било је то мачка. Поче да га гребе и уједа уз

ужасно маукање. Шумар покуша да је стресе али без успеха. Нађоше се у снегу...

Сутрадан ујутру сељаци који су пролазили кроз шуму затекли су несрећног човека полумртвог, прозеблог свог изуједаног и исцепаног. Поред њега се налазила тојага која му ништа није помогла. Од мачке нигде ни трага. Сељаци су га однели у колибу, повратили и превели му ране, али до краја живота шумар није могао да заборави овај страшни сусрет. Отада је овај крај добио име „Дивља мачка“.

Брем у својој књизи „Живот животиња“ доноси сличан случај, који је у ствари само друга верзија о постанку имена ове шуме у Немачкој:

„У близини мога завичаја још и данас један део шуме се зове „Дивља мачка“. Ово име је добила по једној несрећној ловачкој историји. Једног јутра неки лугар приметио је на снегу свеж траг дивље мачке. Ишао је за њим и радовао се што ће је уловити и тако добити приличну суму за откуп. Дотрчао је до огромне шупље букве уз коју се животиња узверала. На гранама се није видела, мора негде да се сакрила у дрво. Лугар је био спреман да пуца. Узео је лугарски чекић да би је куцањем истерао из дрвета. Ударно је неколико пута и одмах зграбио

пушку да добро нанишани и дочека мачку чим се појави. Узалуд, она се није појављивала. Још једном је кучнуо, али она се није појављивала. Закуца и трећи пут и још није ни подигао пушку на нишан а она му скочи на петилу. За секунду му је шапама поцепала дебелу крзну капу и зарила зубе у мараму око врата. Лугар је од изненађења испустио оружје и као да је заборавио да се брани. Покушао је да заштити лице и врат од белог уједања. Уз то је запомегао дозивајући сина који је био у шуми. Мачка му је изуједала руке и поцепала мараму. Све тиши је био његов позив у помоћ. И све већи страх.

Мачка га још једном уједа у врат и он паде. Мачка је нашао син. Још са мачком која му је кидала мишиће на потиљку. Покушао је да отера бесну животињу. Узео је чекић и ударио је али она је фрктала и поново уједала своју жртву. Најзад ју је погодио чекићем у главу и убио. Вика је привукао људе који су ту пролазили. Однели су онесвешћеног лугара кући, превели ране и послали по лекара. У међувремену, измрцварени човек се освестио и испричао у кратким, испрекиданим реченицама страшну битку. Лекар је дошао и употребио сва средства, али јадни човек је истог дана умро у ужасним боловима“.





# Лов на агенте Абвера

Припадник контраобавештајне мреже „Нотр-Дам“ француског покрета отпора Жак Бион у току читавог рата трагао је за Абверовим агентима у окупираној Француској и киднаповао их. На тај начин не само да је долазио до драгоцених података већ је спасао животе многим родољубима.

Почетком 1941. године Жак Бион, по занимању радник, имао је 23 године. Пре него што је ступио у француски покрет отпора био је запослен у свом родном месту Ману на Сењи. Већ за неколико месеци илегалне борбе показао је да је неустрашив борац. У јулу исте године у једној војној акцији, извршио је пренапад на групу људи за коју се претпостављало да има везе с немачким агентима. Вештим триком, који је научио још у дечаштву, једног је ухватио живог. Овај је на саслушању признао да је агент Абвера и да је те ноћи требало да изврше хапшење неких припадника покрета отпора. То је био почетак Бионове борбе против немачких агената и обавештајца.

Када су га довели у везу с Андреом Девареном, шефом контрашпијунске организације, БЦРА, овај га је упутио у једну усамљену и неугодну кућу у предграђу Париза, која је носила илегално име „Сестре Мимоза“. У тој кући налазио се контраобавештајни пункт „Нотр-Дам“, који је требало да се супротстави Абверовој обавештајној и контраобавештајној мрежи, чије се руководство налазило у хотелима „Лутеција“ и „Каиро“, у Паризу.

Бион је био снажан, хладнокрван борац, а ипак је при овом сусрету био узбуђен. Овде се први пут сусрео са људима чији су животи стално висили о конци. Рекли су му да ће се од сад звати Рисол. Бион није знао ко је шеф „Нотр-Дам“. Један од искусних доваца на

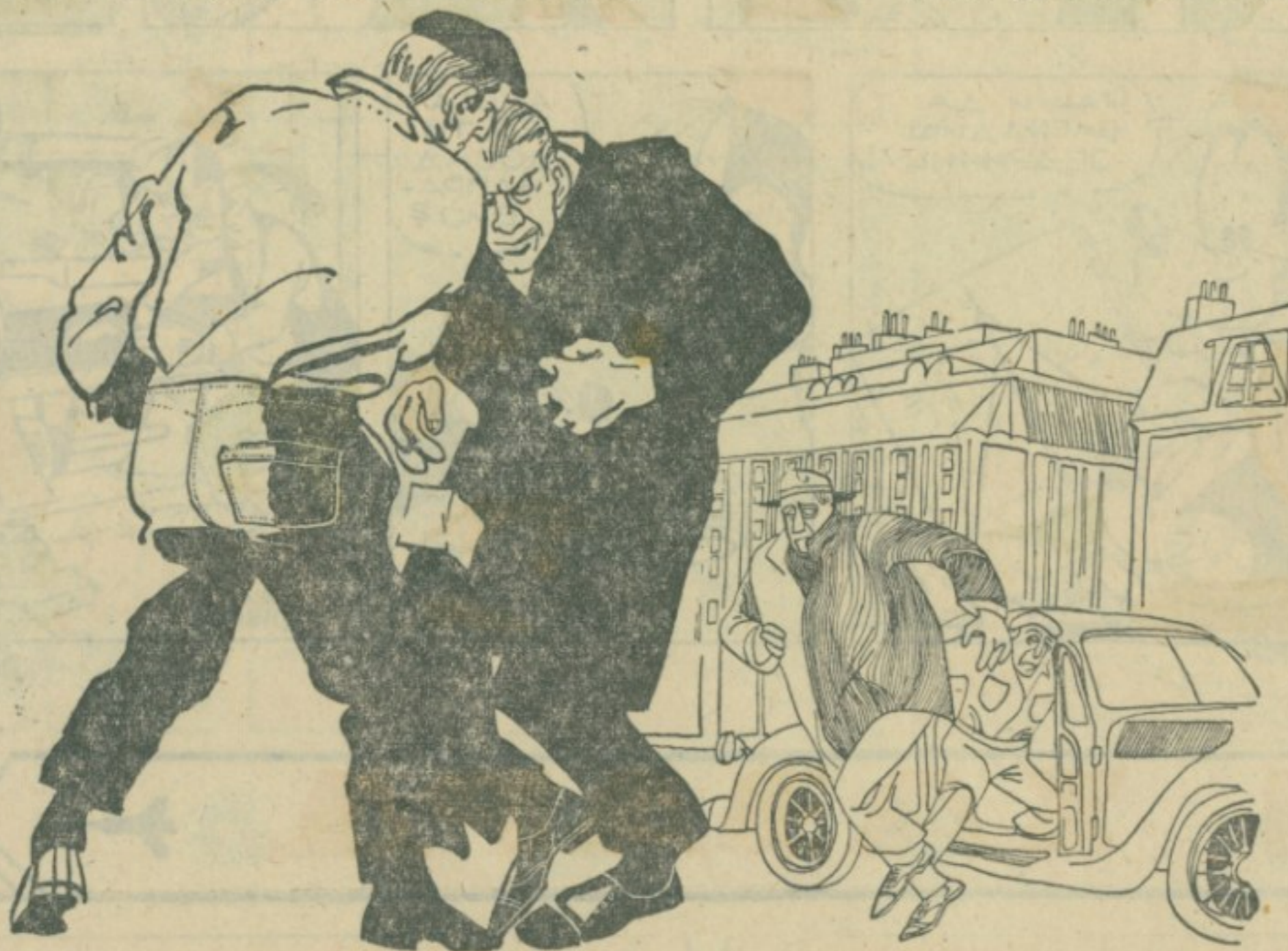
немачке агенте, поручник Орилак, саопштио му је задатак. Третирао је пратити активност немачке обавештајне службе и трагати за њеним сарадницима. Андре Булка-Орилак био је кратак, али га је Бион одлично разумео.

### Напад на немачке агенте

Први задатак је био тежак. Бион се нашао очи у очи са шпијунима који су радили

Они су га повели до хотела „Каиро“ на булевару Распај, да види центар Абверове шпијунске и контрашпијунске за Париз. Неколико дана касније имао је прилике да види пуковника Вага и његовог помоћника капетана Бухарта, званог „Бертхолд“, затим шефа Абвера за Француску пуковника Рудолфа који се могао само ретко видети, и то под jakim обезбеђењем како излази из хотела „Лутеција“ и одлази негде на реферисање.

Бион га је посматрао из тајног скровишта са суседне зграде. У ствари њега су више интересовали они који су се ту „случајно“ затекли и држали у цену откочене револвере, агенти из обезбеђења. Обукао је своју радничку одећу, понео, кантицу с млом и бициклом се изгубио у улицама Париза.



против његове земље. У почетку је био додељен браћи Рајмону и Морису Болатон.

После месец дана трагања, неуспорног обилажења бистроа и кабарета, Бион је саз-

нао да Абверов подофицир Ханс Шларп одржава везе са својим агентима на периферији Париза, наравно обучен у цивилно одело. Недељу дана касније план за Шларпово кидналовање био је готов.

Третирао је да прође још месец дана док се Бион није сусрео са подофициром Шларпом. Једног поподнева пришао му је и замолио га да му прочита неку адресу, која је била исписана на немачком. У тренутку када му је прочита папир, Бион га је вешто ударио тако да се Шларп одмах срушио. Његови другови Жозеф и Морис су притрчали да „помогну“ онесвешћеном, умели га у један аутомобил и нестали.

Шларп је на саслушању провалио целу мрежу. Касније је пребачен у Енглеску ради даље истраге.

Једног од најбољих агента

Паризу, Бион је затекао на спавању, у тренутку када му је као „поштар“ донео новчани чек. Био је то закамouflирани предатни немачки агент, фолксдојчер Сајдел. Бион га је нечујно извео из стана и предао својим друговима.

На путу за Амијен, фебруара 1942. године, Бион је у униформи француског полицајца нечујно смелим преданом скинуо из воза препре денот и дугогодишњег немачког агента Моса, који је касније дао драгоцене податке о немачкој обавештајној служби у Паризу.

### До краја рата против шпијуна

Октобра 1942. године после вишемесечног проучавања кретања немачких поверљивих курира из обавештајне службе, Бион је са двојицом својих другова из контраобавештајне мреже „Нотр-Дам“ извршио напад на Абверовог потпоручника Босмана и његовог пратиоца. За ову акцију сви су били обучени у немачке униформе.

Неколико месеци Бион је припремао замку шефу Другог одсека Абвера у Паризу мајору Шеферу. Овај опасни обавештајни подухват био је одложен, али је Бион почетком 1943. године провалио један део Шеферове добро прикривене шпијунске мреже.

До јуна 1944. године Жак Бион је открио и ухватио једанаест крупних немачких обавештајца, квалификованих Абверових агената. И поред тога што су органи немачке контрашпијунске водили опсежну истрагу против Бионових напада на Абверову агентуру, никада нису успели да провале контраобавештајни огранак „Нотр-Дам“.

Тајна куће „Сестре Мимоза“ сачувана је све до ослобођења Париза. Контраобавештајца Жак Бион, остао је до краја рата у илегалности. Непосредно после ослобођења Француске наставио је трагање за немачким шпијунима, који су остављени у савезничкој позадини.

Јесте ли већ чули

... међу многим врстама палми има и таквих чије стабло достиже ви



сину од 40 метара. Њихово лишће дугачко је и по четири метра.

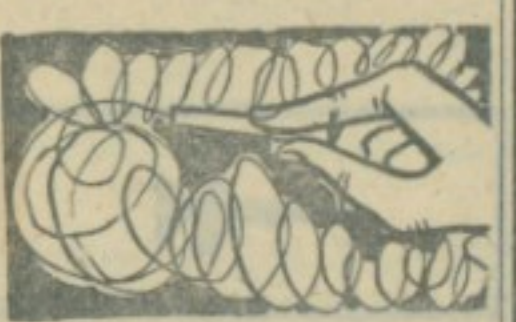
... читаво земљиште на којем се данас простире град Њујорк, Индијанци из племена И-



рокеза продали су холандским колонистима за суму која отприлике износи 700.000 динара.

... Арабљанима је и данас гостопримство све та обавеза. Чак ни хијена која се затекне у бедуиновом шатору не треба ничег да се боји.

... платина је веома еластичан метал тако да се од ње може извући жица чији је пресек свега један двестоти део



микрона. Мада су овакве жице готово невидљиве, веома су јаке и отпорне.

## ЂАНИ РОДАРИ:

# Космичко пиле

да ће ме деградирати. У најбољем случају даће ми чини пуковника.

— Али, пуковник је више од капетана.

— То је тако код вас зато што је код вас све наопако! Код нас је највише звање — обичан грађанин! Али, ми само губимо време... Нећу извршити свој задатак! Ето у чему је невоља!

— Страшно нам је жао... Видите, ми бисмо вам радо помогли али не знамо каква је ваш задатак.

— Хм... то ни ја сам не знам. Третирао је да чекам у овој витрини, из које сте ме ви узели, док не дође наш посланик.

сад на Земљи тачно осам година.

— Станите — рече Бион — па мени је сад осам година.

— Стално ме прекидаш у речи! — наљутио се капетан космичког брода. — Као што сам вам већ објаснио, ми треба да нађемо тог Ђина и друге чланове будуће посаде да бисмо их васпитавали као што треба.

— Шта? — разрогачио је професор очи. — Ми, значи,

рђаво васпитавамо нашу децу?

— Ма не. Ви их само као прво, не привикавате на мисао да им предстоји међузвездано путовање, а друго не уљивате им у главу да су они грађани Васјоне. Треће, не објашњавате им да појам „непријатељ“ не постоји ван предела Земље. Четврто...

— Опростите, капетане — прекинула га је сењора Лујза — а како се презива тај ваш Ђино?

— Видите, он није наш него ваш. А презива се Тибола. Ђино Тибола.

— Онда, сам то ипак ја! — подскочио је професоров син. — Ура!

— Шта значи то „ура“? — узвикну сењора Лујза. — Ми, слиш ли ти да ћемо ти твој отац и ја дозволити...

Али, космичко пиле већ је полетело Ђину у загрљај.

— Ура! Мој задатак је испуњен. Кроз двадесет пет година моћи ћу да се вратим кући!

— А јаје? — са уздахом се присетила Ђинова сестрица.

— Одмах ћемо га појести. И тако су и учинили.



Знаете ли ко је искочио из јајета о, чоколаде прошле године уочи Нове године у дому професора Тиболе? На опште запрепашћење — космичко пиле. Оно је као две капи воде личило на земаљско пиле. Само је на глави имало капетанску шапку с те левизијском антеном са стране.

— Ма не! Разуме се, идући месец. Ми смо и с годинама отишли унапред... ми их тамо имамо двадесет пет више!

Космичко пиле прошетало се мало по столу, да протегне ноге, и прогунђало:

— Каква незгода! Каква незгода!

— А шта се догодило? — запита сењора Лујза.

— Слупали сте моје летеће јаје и ја сад не могу да се вратим у домовину!

— Па ми смо то јаје купили у „Бомбоњери“ — чудила се сењора Лујза.

— Ви једноставно ништа не знате! То уопште није јаје од чоколаде већ космички брод камуфлиран као јаје. А ја сам капетан брода преодевен у пиле.

— А посада?

— Ја сам и посада; а са-

Професор, сењора Лујза и деца углас су казали „Ох“ и после тога дуго нису могли да добу до речи.

Пиле се обазрело око себе и оним што је видело омигледно није било задовољно.

— Ала сте ви на вашој планети заостали! — казало је. — Код вас је тек Нова година. А код нас на Марсу-8 је већ уторак.

— Исти овај месец? — запитао је професор Тибола.



— ОВО ЈЕ ЈЕДИНИ НАЧИН ДА ГА НАТЕРАМ ДА ПОЂЕ СА МНОМ У ШЕТЊУ.

WALT DISNEY

МИВИ



# ЏОНИ ХАЗАРД

ФРЕНК РОБИН

